

SAMORZĄD

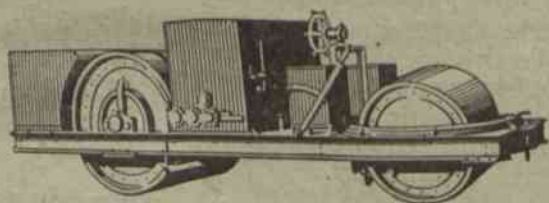
TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

WSZELKIE UPRAWNIENIA KREDYTOWE.

INŻ. JAN HOLNICKI SZULC

MELJORACJE, WODOCIĄGI, KANALIZACJA.

WARSZAWA, ŻOLIBÓRZ ul. KOZIETULSKIEGO (d. wł.) TEL. 102-01.

WALCE DROGOWE MOTOROWE
WSZELKIE MASZYNY DROGOWE

NILS BARRÉN Sp. z o. o.

Warszawa, Kopernika 13, tel. 52-05.

WIKLINY

sadzonek (sztobrów) odmian handlowych i meljoracyjnych (dla utrwalenia lotnych piasków)

dostarcza:

inżynier Fr. Borsuk, Zielenia 24, Warszawa, tel. 260-80.

Kupuje towar bielony i zielony po cenach bieżących.

Dzierżawa plantacji i terenów wiklinowych.

Porady i oceny fachowe.

OGŁOSZENIE

Stacja oceny nasion Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w Warszawie, Krak-Przedmieście 64, tel. 99-59. Przeprowadza oceny nasion rolniczych, warzywnych i leśnych na kielkowanie, czystość, analizę botaniczną, kariankę i t. p. oraz przygotowuje na zamówienie wzorowe kolekcje nasion roślin uprawnych i chwastów (w ozdobnych pudełkach i gablotkach).

AMERYKAŃSKIE MASZYNY ORYGINALNE **MARTINA**

DO BUDOWY I NAPRAWY DRÓG ZIEMNYCH, WYKONYWANIA ROWÓW

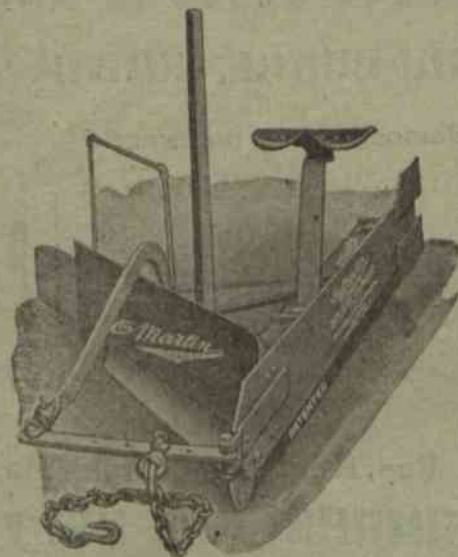
oraz

DO WSZELKICH ROBÓT ZIEMNYCH SĄ NIEZASTĄPIONE
W GOSPODARSTWACH ROLNYCH
I PRACACH SAMORZĄDOWYCH.

DOSKONAŁA I SZYBKA PRACA — TRWAŁOŚĆ —
OSZCZĘDNOŚĆ NA KOSZTACH ROBOCIZNY.

DOSTAWA NATYCHMIASTOWA ZE SKŁADÓW NASZYCH
W WARSZAWIE, POZNANIU I LWOWIE.

BRONIKOWSKI, GRODZKI I WASILEWSKI, S. A.
WARSZAWA, SENATORSKA 33.

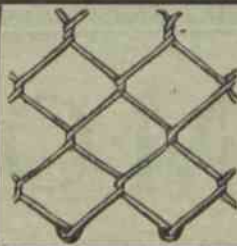
Warszawa, 24 marca 1929 r.

ERNEST NEUMANN, 8p.
Warszawa, Tel. 54-96 Mazowiecka 6.

KAŻDY MOŻE FOTOGRAFWAĆ!
Aparaty od Zi. 31.

Cenniki i objaśnienia na żądanie.
Wywoływanie i kopjowanie klisz.
Solidność i fachowość, które stworzyły dobre
imię naszej firmy, egzystującej już od ćwierć
wieku, dają rękojmię dobrego kupna.

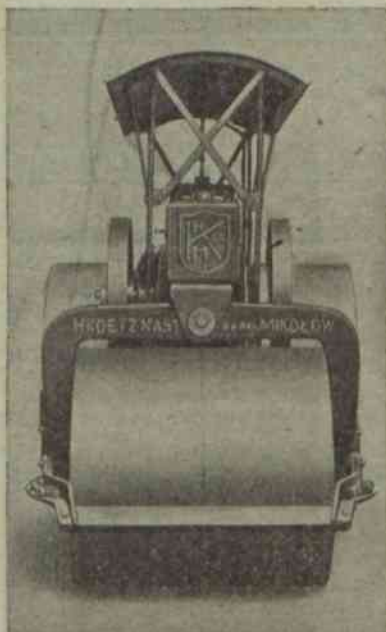

FABRYKA WYROBÓW DRUC. I ŻEL.

B. SMOLEŃSKI

fabr. ul. Madalińskiego 54, tel. 67-29
biuro ul. Elektoralna 4, tel. 121-29.

Siatki na ogrodzenia—bramy
—słupki—wyroby druc. i żelazne.

WALCE SZOSOWE MOTOROWE

Krajowego wyrobu i systemu „KOETZ”

są bezsprzecznie najlepsze i najtrwalsze, albowiem:
Mechanizmy ruchu oparte są na zasadach automobilowych. Wol-
nobieżny motor Diesel'a nie wymaga żadnej specjalnej obsługi.
Szyja walca mieści jednocześnie zapasowe paliwo. Cała kon-
strukcja nośna wykonana jest nie z blachy, lecz z silnych bloków
stalowych i jest doskonale zrównoważona. Koszt eksploatacji
minimalny.

Budujemy również walce szosowe **PAROWE**

Prosimy zwracać się do naszego Dyrektora w Warszawie

Inż. B. RUDZIŃSKIEGO, Wilcza 39—4. Tel. 322-63

H. KOETZ NAST. SP. AKC. MIKOŁÓW — POLSKI GÓRNY ŚLĄSK

WALCE DROGOWE PAROWE i MOTOROWE

WOZY MIESZKALNE, BECZKOWOZY, ZRYWACZE

Samochody — polewaczki

- „ sikawki
- „ pożarnicze
- „ ciężarowe
- „ autobusy
- „ osobowe

PRAGA

POLECA

Reprezentacja Fabryki Maszyn

ČESKOMORAVSKÁ KOLBEN DAREN W PRADZE

Inżynier **STANISŁAW NAWAKOWSKI**

Sp. z ogr. odpow.

WARSZAWA, UL. KREDYTOWA 4, TEL. 291-34.

DOGODNE WARUNKI PŁATNOŚCI.

A. BRODZIC-LIPIŃSKI

ZURYCH 7

INŻYNIER-TECNOLOG

Warszawa, ulica Wilcza 62 m. 2 telefon 6-90

BUDOWA NOWOCZESNYCH KLINKIERNI I CEGIEL-
NI, SUSZARNIE SZTUCZNE PATENTOWANE, O-
GRZEWANIA POWIETRZNE, PIECE PRZEMYSŁOWE

WYŁĄCZNE PRZEDSTAWICIELSTWO FIRMY:

FABRYKA MASZYN

ARTHUR RIETER A. G.

W KONSTANCJI.

MASZYNY CEGLARSKIE NAJNOWSZEJ KON-
STRUKCJI DO WYROBU CEGIEŁ, PUSTAKÓW,
DREN, SĄCZKÓW I DACHÓWEK

Zasypniki autom.

Zasilacze

Gniotowniki

Postawy walcowe

Prasy

Odcinacze autom.

Urządzenia transpor-
towe i t. p.

czos. 13458/11/12

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO.

PRENUMERATA KWARTALNA
10 ZŁOTYCH POLSKICH.
NUMER POJEDYNCZY 1 ZŁOTY.

KONTO CZEKOWE POCZT. KASY OSZCZ. № 1920.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA
WARSZAWA, PLAC NAPOLEONA 7
TELEFONY: 131-92 I 225-50.

Redakcja rękopisów niezwraca.

Ceny ogłoszeń: Całe wolne miejsce na pierwszej stronie okładki 300 zł.; $\frac{1}{2}$ — 150 zł. Cała strona poza tekstem 200 zł., $\frac{1}{2}$ — 100 zł., $\frac{1}{4}$ — 50 zł. W tekście o 50% drożej. Ogłoszenia związków samorz., dostarczone bezpośrednio do administracji, o 25% taniej. Ogłoszenia, nadesłane bez podania wymiaru, drukuje się na $\frac{1}{4}$ strony.

Kierownik Redakcji Aleksander Bogustawski.

Komitet Redakcyjny: Józef Bek, Stefan Boguszewski, Dr. Władysław Dalbor, Wacław Gajewski, Władysław Korsak, Joachim Wołoszynowski.

ROK XI.

WARSZAWA, 24 MARCA 1929 R.

Nr. 12

TREŚĆ NUMERU 12: Sprawa zmiany Konstytucji a samorząd — A. B. Współpraca P. Z. U. W. ze związkami komunalnymi w dziedzinie obrony przeciwpożarowej — J. Pikiel. Dookoła spraw samorządowych. Z Biura Zjazdów Sam. Ziems. Z życia samorządu. Komunikaty. Gmina wiejska i miejska: a) Sprawozdanie gm. Mokre pow. Zamojskiego. b) Z gmin. Wiadomości o kas. poż.-oszczędn.: a) O zamknięciu okresu rachunkowego w gminnych kasach poż.-oszczędn. — S. O. Komunalna kasa oszczędności m. Włocławka. Wiadomości gospodarcze. Poradnik. Ogłoszenia.

Dnia 5 maja r. b. o godz. 11 rano
w sali zebrań Polskiego Banku Komunalnego
odbędzie się

DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE Zrzeszenia Spółdzielczego Gospodarczo-Inwestycyjnego SAMORZĄDÓW POWIATOWYCH

PORZĄDEK OBRAD:

- 1) Zagajenie i wybór prezjdjum.
- 2) Odczytanie i przyjęcie protokołu Walnego Zgromadzenia z dn. 25. III. 1928 r.
- 3) a) Sprawozdanie z działalności „Zrzeszenia“ w roku 1928 oraz wynik lustracji dokonanej przez Związek Rewizyjny Polskich Spółdzielni Rolniczych.
b) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz r-ku strat i zysków na 31 grudnia 1928 r.
- 4) Udzielenie Radzie i Zarządowi absolutorjum.
- 5) Podział zysku.
- 6) Określenie wysokości obciążenia „Zrzeszenia“ zobowiązaniami dłużnemi.
- 7) Wybory 3-ch członków Rady Nadzorczej.
- 8) Sprawy drogowe (zbiorowe zakupy maszyn i materiałów drogowych, organizacja kamieniolomów samorządowych).
- 9) Sprawy sanitarne (sprzedaż środków odurzających przez Składnicę Sanit.).
- 10) Wnioski zgłoszone w trybie art. 9 statutu.

Sprawa zmiany Konstytucji a samorząd

II.

Z przytoczonych w poprzednim numerze tekstów, formułujących zagadnienia samorządowe w poszczególnych konstytucjach, widzimy, że nie określają one całokształtu ustroju jednostek samorządowych. Starają się tylko podkreślić zasadniczy stosunek do samorządu i sformułować nowe myśli, jakie w ustroju samorządu pragnęliby ustawodawcy wprowadzić. Ponieważ we wszystkich konstytucjach, uchwalanych po wojnie, wprowadza się daleko idącą demokratyzację w ustrojach państwowych, więc zasada ta odbija się i w sformułowaniach ustrojowych samorządu. Podkreślona jest we wszystkich tych konstytucjach zasada powoływania organów samorządowych na zasadach powszechnego i przeważnie pięcioprzymiotnikowego głosowania.

Z zagadnień specjalnych widzimy naprzykład w Konstytucji pruskiej wysunięcie sprawy zwiększenia zakresu działania samorządu prowincjonalnego i to tak w zakresie własnym jak i poręczonym. Przewiduje się również organizację związków gminnych, których ustrój, prawa i obowiązki zostaną określone ustawami. Innych zagadnień twórcy Konstytucji pruskiej nie wysuwają; nie uważają widocznie za potrzebne wprowadzanie zasadniczych w ustroju samorządu pruskiego zmian.

Bardziej szczegółowe zasady w dziedzinie samorządu sformułowane zostały w Konstytucji austriackiej; tam bowiem zmiany ustrojowe tak w organizacji państwowej jak i samorządowej sięgały głębiej w dziedzinę dotychczasowego ustroju państwowego i samorządowego.

Jakie zasady sformułowane zostały w dziedzinie samorządu w Konstytucji Polskiej? Sformułowania te są na ogół skąpe. Nie widzimy wyodrębnionego działu w Konstytucji, traktującego o samorządzie. Niema zarysowanego w ogólnych przynajmniej zasadach ustroju samorządu. Nie została nawet określona podstawa wyborcza do organów samorządowych. Wszystko to odesłane zostaje do ustaw szczegółowych. Ze sformułowań uwidoczniomych w naszej Konstytucji widzimy tylko szereg życzeń, niejasno nawet wypowiedzianych. Zastanawiamy się nad nimi szczegółowiej.

W art. 3 powiedziano: „Rzeczpospolita Polska, opierając swój ustrój na zasadzie szerokiego samorządu terytorjalnego, przekazuje przedstawicielstwu tego samorządu właściwy zakres ustawodawstwa, zwłaszcza z dziedziny administracji, kultury i gospodarstwa, który zostanie bliżej określony ustawami państwowymi”.

Ze sformułowania tego ustępu widzimy życzenie, żeby ustrój samorządu terytorjalnego był „szeroki”, żeby ustrój państwowy opierał się na tym szerokim samorządzie. Z określenia „Rzeczpospolita... przekazuje przedstawicielstwu tego samorządu właściwy zakres ustawodawstwa” wynika myśl, że samorzady te mają otrzymać nawet pewne prawa autonomiczne. Nie powiedziano tylko, które to samorzady i jak w szerokim zakresie takie prawa autonomiczne mają otrzymać. W każdym bądź razie intencją artykułu 3 Konstytucji jest rozwój „szerokiego” samorządu i oparcie na nim ustroju państwowego.

Art. 65 określa podział administracyjny równoległy do jednostek samorządowych. Jednostkami temi mają być gminy, powiaty i województwa. Podział ten nasuwał już trudności przy opracowaniu ustaw samorządowych. Niewiadomo było co zrobić z samorządem wioskocowym (gromadzkim) w gminach zbiorowych, którego konieczność zwłaszcza w większych ośrodkach i osadach jest nieodzowna. Takiego samorządu Konstytucja nasza nie przewiduje.

W tym samym artykule 65 mówi się o związkach międzykomunalnych, które samorzady mogą powoływać do życia. „Związki takie — jak mówi Konstytucja — mogą otrzymywać charakter publiczno - prawny tylko na podstawie osobnej ustawy”. I znów niejasność. Z brzmienia tego wypadłoby raczej, że każdy związek celowy musi uzyskiwać osobowość prawną na podstawie ustawy. Ponieważ nie było to prawdopodobnie intencją ustawodawcy, więc ustawą o związkach międzykomunalnych rozstrzygnięto tę sprawę ogólnie, bez uciekania się do ustaw w poszczególnych wypadkach.

W art. 67 rozstrzygnięto prawo uchwalania w sprawach, należących do zakresu działania samorządu. Prawo to przysługuje radom obieralnym. Na jakich zasadach ma się opierać prawo wyborcze przy powoływaniu tych rad — Konstytucja nie mówi.

Art. 67 rozstrzyga jeszcze sprawę składu i przewodnictwa w ciałach wykonawczych samorządu wojewódzkiego i powiatów. Przewidziany jest udział przedstawicieli władz administracyjnych w organach wykonawczych i ich przewodnictwo. Czy takie rozstrzygnięcie jest lepsze, czy gorsze, to jest kwestia poglądów. Nie będziemy się nad tem zastanawiać. Zwrócić tu należy uwagę na nieścisłości w określeniu tej zasady. Oto mamy miasta wydzielone z powiatów i nawet z województw. Na podstawie art. 67, winno by się i tam wprowadzić przewodnictwo „przedstawicieli państwowych władz administracyjnych”. Tego się przecież nie wprowadza, gdyż nasuwa to poważne wątpliwości.

Art. 69 określa, że „źródła dochodowe Państwa i samorządu będą ustawami ściśle rozgraniczone”. Zasada słuszna, ale zbyt ogólnie wypowiedziana. Nasuwała ona różne interpretacje. Ministerstwo Skarbu dowodziło np. przy wnoszeniu do Sejmu projektu ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, że dochody mogą płynąć z tych samych źródeł, mogą być przez jeden nawet urząd pobierane, byleby były tylko wyraźnie oddzielone, co jest na samorząd a co na państwo. Na podstawie tej interpretacji uchwalona została ustawa sprzeczna z zasadą rozdziału źródeł dochodowych, co było istotną intencją ustawodawcy konstytucyjnego. Dodać tu tylko należy, że zasada ta w całej pełni przeprowadzona jeszcze być nie może.

W art. 70 rozstrzyga się sprawę nadzoru. Mają nadzór sprawować wydziały samorządowe wyższego stopnia nad samorządem niższego stopnia. Ale nie mówi się nic, kto będzie sprawował nadzór nad samorządem wojewódzkim, który nie ma już wydziału wyższego stopnia. Domyślać się trzeba, że to będzie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, ale, biorąc ściśle sprawę,

Ministerstwo nie jest żadnym wydziałem samorządowym, gdyż nie powstaje ono drogą „zespolenia kolegów, obieranych przez ciała reprezentacyjne, z przedstawicielami państwowych władz administracyjnych”. Artykuł ten przewiduje również, że nadzór nad samorządem może być przekazany częściowo przez ustawy sądownictwu administracyjnemu. Jak daleko sięgać ma ten nadzór Konstytucja nie precyzuje. Z określenia jednak następującego, „wypadki, w których uchwały organów samorządu wymagać będą *wyjątkowo* zatwierdzenia przez organy wyższego stopnia, lub przez ministerstwa, będą określone ustawami”, wnosić by należało, że nadzór ten nie może iść zbyt daleko.

Z powyższego widzimy, że dotychczasowe sformułowania zagadnień samorządowych w Konstytucji Polskiej pozostawiają wiele do życzenia.

Czy i o ile stan ten zmieniają zgłoszone w Sejmie projekty rewizji Konstytucji?

Niestety stwierdzić musimy, że złożone projekty tych niejasnych sformułowań nie wyjaśniają. Samorządu dotyczą one tylko w dwóch punktach.

Projekt zgłoszony przez Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem skreśla art. 3 Konstytucji, który mówi o oparciu ustroju państwa na zasadzie „szerokiego” samorządu terytorjalnego. Projekt zaś lewicy, zmienia tylko art. 67 w tym sensie, że daje możliwość wybrania sobie przewodniczącego wydziału i sejmiku tak w samorządzie powiatowym jak i wojewódzkim. Pozostałe artykuły, dotyczące samorządu, pozostają w dawnym sformułowaniu.

A. B.

Współpraca P. Z. U. W. ze związkami komunalnymi w dziedzinie obrony przeciwpożarowej

Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych, jako instytucja wykonująca ubezpieczenie w dwóch trzecich szacunku wszystkich budowli na całym terenie byłych zaborów rosyjskiego i austriackiego, jest w wysokim stopniu zainteresowany w należytem postawieniu kwestji rozwoju obrony przeciwpożarowej. Budowle te przeważnie są pobudowane z materiału łatwopalnego, to też palność jest nadzwyczajna.

Zestawienie ilości pożarów i szkód stąd płynących za ostatnie 5 lat wykazuje, że niszczącej siły ognia masowego nie tylko nie zwalczamy, ale, że przeciwnie wzrasta ona systematycznie i stale.

R o k	I l o ś ć		Szkoda pogorzelowa zł.	Odszkodowanie zł.
	pożarów	nieruchomości		
1924	6624	11712	6.864.633	6.697.905
1925	7586	14660	11.534.398	11.098.868
1926	8148	13860	10.922.112	10.303.401
1927	9415	16215	16.322.765	15.767.115
1928	10315	19476	26.234.226	24.575.345

To też, jakkolwiek głównym zadaniem Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych jest działalność ubezpieczeniowa, zainteresowanie się instytucji akcją przeciwogniową musi być ciągle czynne, powodując wzrost wydatków rzeczowych oraz kosztów administracyjnych.

W sferach samorządowych, które z natury rzeczy winny również troszczyć się o bezpieczeństwo ogniowe w osiedlach ludzkich, podniesiono w ostatnich czasach kwestję, kto głównie ma ponosić ciężary materialne tej akcji: PZUW., czy też związki komunalne. Wydaje się nam, że ustalenie wysokości udziału w finansowaniu tej akcji przeciwpożarowej jest tu niemożliwe.

Źródło finansowe jest jedno — ludność. Związki komunalne, jak również i PZUW., są emanacją tej samej ludności z tą różnicą, że Zakład jest przeznaczony głównie do wykonywania ubezpieczeń, resztę, jak pożarnictwo i popieranie budownictwa ogniotrwałego — może wykonywać pobocznie, w miarę możliwości. Związki komunalne są powołane do wykonywania całokształtu zadań związanych z danem terytorjum, mających charakter ogólny dla całej zrzeszonej społeczności. Niewątpliwie, za jedno z takich zadań należy uważać organizację walki przeciwpożarowej.

Teraz nieco o wyolbrzymianych dochodach Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych. Jaka palność, takie muszą być i dochody PZUW. Gdyby Polska była pobudowana z cegły i kamienia, Zakład gromadził by mniej w swoich kasach pieniędzy na odszkodowania za pogorzele. Skoro jest pobudowana z drzewa i słomy, więc ubezpieczeni muszą płacić większe składki, przyczem składka ta zawiera w sobie 5—7% na akcję przeciwpożarową.

O podniesieniu zaś składki ubezpieczeniowej przez włączenie do niej większej kwoty niż 5—7%, jako podatku na rzecz akcji przeciwpożarowej, mowy być nie może, już choćby ze względu na konkurencję prywatnych towarzystw ubezpieczeniowych.

Przymus ubezpieczenia budowli od ognia w PZUW. obowiązuje właścicieli tylko do dwu trzecich szacunku budowli, to też z chwilą podniesienia składki ubezpieczeniowej można przypuszczać, że jedna trzecia ubezpieczeń na całym terytorjum, objętem przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych, odpadnie na rzecz prywatnych towarzystw ubezpieczeniowych, które są z małymi wyjątkami zagraniczne.

Wysokie, bez uzasadnienia, stawki byłyby przeszkodą dla rozwoju ubezpieczeń. Zwracamy uwagę, że zrozumienie potrzeby ubezpieczeń w społeczeństwie naszym stale wzrasta. Dowodem tego są coraz częściej spotykane uchwały pow. związków komunalnych o przymusie

ralnym. Rozpowszechniają się ubezpieczenia krescencji, ruchomości rolnych, inwentarza żywego, plonów od gradobicia. Korzystając z okazji, że ubezpieczenia „idą”, albo przypuszcza nawet, że tak jest, niejednym by chciał, dorzucić do składki za ubezpieczenia budowli od ognia pewną kwotę na słuszne cele obrony przeciwpożarowej i na popieranie budownictwa ogniotrwałego; na tej samej zasadzie do składki za ubezpieczenie żywego inwentarza należałoby dorzucić coś na cele weterynaryjne, a do składki za ubezpieczenie krescencji — na budowę elewatorów. Tak zwiększone składki mogłyby wytrzymać gospodarstwo (oczywiście przy nakazie ubezpieczenia) tylko w okresie najlepszej konjunktury, przy dużej zyskowności, natomiast w okresie niepomysłnym gospodarczo, — najlepiej postawiona gospodarka nie wytrzyma takich składki ubezpieczeniowych, które zawierają w sobie podatek inwestycyjny. Wynika z tego, że, aby rozpowszechnić ubezpieczenia, a tem samem zabezpieczyć majątek narodowy od zniszczeń, taryfy ubezpieczeniowe nie powinny zawierać w swej kalkulacji nic poza istotnymi momentami ubezpieczeniowymi. Kwotę 5—7% Zakład odlicza nie od składki istotnie pobranej, jakby właściwie należało liczyć, lecz od składki naliczonych, czyli więcej, niż by się należało.

Pozostaje jeszcze jedno źródło, a mianowicie — nadwyżki budżetowe. Nie jest to źródło ani niewyczerpane, ani stałe. Stawki taryfowe są już obniżane od kilku lat i w miarę gromadzenia danych statystycznych będą nadal obniżane do ich właściwego matematycznego poziomu. Nadwyżki tedy budżetowe kilku ostatnich lat należy traktować jako wyniki lat pomyślnych, t. j. lat z małą palnością. Jeżeli przyjdą lata gorsze, z większą palnością, — wówczas nie będzie nadwyżek, a może nawet trzeba będzie sięgnąć do kapitału zapasowego, by wypłacić odszkodowania.

Nadwyżki budżetowe mają swe ścisłe przeznaczenie nastawowe:

- a) 65% przelewa się do kapitału zapasowego;
- b) 34% rozdziela się między wojewódzkie związki samorządowe na akcję budownictwa ogniotrwałego;
- c) 1% przeznacza się na ogólne cele użyteczności publicznej.

Gdy kapitał zapasowy osiągnie przeciętnej rocznej sumy składki, pobranej w ostatnich trzech latach, to w latach, w których kapitał zapasowy wysokość tę posiada, nadwyżkę funduszy rozdziela się w sposób następujący:

- a) 30% przelewa się na kapitał zapasowy;
- b) 68% rozdziela się pomiędzy wojewódzkie związki samorządowe na akcję budownictwa ogniotrwałego;
- c) 2% przeznacza się na ogólne cele użyteczności publicznej.

Kapitał zapasowy jest niezbędny na wypadek lat pod względem palności mniej szczęśliwych. Niebezpieczeństwo deficytu tem jest groźniejsze im niższe są składki. Zakład w ostatnich latach kilkakrotnie już obniżył taryfę i jest nadal skłonny do jej obniżania. Gdy zaś stawki osiągną minimum, łatwo wówczas mogą się zdarzyć lata, kiedy suma zebranych składki w danym roku nie pokryje sumy odszkodowań. Przytem, przypominamy, że rosjanie, wycofując się z Polski, wywieźli cały kapitał zapasowy instytucji w wysokości 20 mil. rb. w

złocie, to przecież odrobić trzeba, tembardziej, że zadania instytucji są obecnie nierównie większe.

Pokrywanie ewentualnych niedoborów ze składki dodatkowej, jak niektórzy proponują, nie jest najlepszym rozwiązaniem zagadnienia. Wywołuje ono podwójne rozgoryczenie — pogorzalców, którzy w najcięższej dla nich chwili otrzymują właściwie tylko zaliczkę na odszkodowanie, — a także rozgoryczenie ubezpieczonych, którym w jednym roku wypadnie zapłacić dwa razy. W każdym bądź razie poważne instytucje ubezpieczeniowe, jakkolwiek mają w swoich statutach zastrzeżone prawo poboru składki dodatkowej, nigdy z niego nie skorzystały, posługując się wyłącznie kapitałem zapasowym.

Z powyższego należy stwierdzić, że sumy wstawiane przez PZUW. do budżetu na akcję przeciwpożarową, chociaż są znaczne, nie są współmierne z zainteresowaniem tą akcją Zakładu, a, nie mogąc być powiększane, nie wyczerpują zagadnienia.

Przy okazji podajemy najtypowsze żądania, wystawione w stosunku do Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych:

- 1) utrzymanie stałych powiatowych instruktorów pożarniczych;
- 2) kupno przyrządów przeciw-pożarniczych;
- 3) wynagrodzenie za zniszczone podczas akcji ratowniczej przyrządy pożarnicze — „w gotówce i bez zwłoki”;
- 4) wynagrodzenie za straty podczas akcji w ubraniach strażackich — również — „w gotówce i bez zwłoki”;
- 5) aby „Zakład przyjął na siebie obowiązek wypłacania wynagrodzenia za wynajęte konie do pożarów”;
- 6) aby odbywało się „na żądanie samorządów powiatowych wysyłanie na koszt PZUW. techników dla zakładania piorunochronów”;
- 7) „zapewnienie samorządom gminnym źródeł dochodu na utrzymanie przez gminy wiejskie i miejskie kominiarzy gminnych, którzy za czynności swe otrzymywaliby wynagrodzenie z kas gminnych;
- 8) aby przerzucić na PZUW.: organizowanie i finansowanie kursów powiatowych dla oficerów i szeregowych straży ogniowych w powiecie, wydatniejsze subsydjowanie istniejących i nowoorganizowanych straży, w celu odciążenia budżetów powiatowych związków komunalnych, które z powodu niedostatecznych środków finansowych nie mogą należycie podołać innym swym obowiązkom ustawowym;
- 9) aby cała akcja przeciwpożarowa i zapobiegawcza obarczała PZUW., a nie powiatowe związki komunalne. „gdyż akcja ta poza ogólną doniosłością jej dla państwa i społeczeństwa przynosi w pierwszym rzędzie korzyści PZUW.”;

10) „wydanie przepisów w sprawie przymusowego dostarczania przez gospodarzy koni dla straży w czasie pożarów, do przywożenia narzędzi i obsługi, „z uwzględnieniem jednakże odszkodowania za konie uszkodzone”.

Wobec tego, że omawiamy wyłącznie akcję przeciwpożarową, opuszczamy na razie punkty dotyczące budownictwa ogniotrwałego, które w swoim czasie omówimy szerzej.

Nie analizując zacytowanych żądań, przejdźmy z kolei do tego, co zostało zrobione przez PZUW. w

dziedzinie obrony przeciwpożarowej. Sądzymy, że wiele zadań samo przez się odpadnie, jako już oddawna wykonywane, albo nie mające uzasadnienia.

Rozpocniemy od preliminarza budżetowego Powoznego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych na rok 1928. Wyszczególnione pozycje dadzą obraz prac Zakładu za rok ubiegły:

P. 1. dla straży pożarnych:	
a) zakup narzędzi i naprawa uszkodzonych taborów dla 3000 straży przeciętnie po 400 zł.	1,700,000 zł.
b) sikawki motorowe, bezkwozy automobilowe, pogotowia samochodowe (częściowe pokrycie kosztów automobilizacji straży) dla 20 większych ośrodków przec. po 15,000 zł.	300,000 „
c) uzupełnienie taborów drużyn pożarnych przy szkołach rolniczych i seminarjach — 40 drużyn przec. po 500 zł.	20,000 „
P. 2. dla związków straży pożarnych (na prace organizacyjne Głównego Związku Straży Poż. Rzplitej i związków wojewódzkich)	320,000 „
P. 3. dla Kasy Strażackiej przy P. Z. U. W.	24,000 „
P. 4. dla sekcji pożarniczo - budowlanych przy organizacjach rolniczych (C. T. R. — C. Z. K. R. oraz M. T. R.)	15,000 „
P. 5. na urządzenie kursów pożarniczych w szkołach rolniczych i seminarjach nauczycielskich, 50 kursów przeciętnie po 160 zł.	8,000 „
P. 6. na urządzenie kursów pożarnictwa, wystaw i zjazdów pożarniczych i inne cele przeciwpożarowe	26,000 „
P. 7. na koszty udziału w Wystawie Powszechnej	10,000 „
P. 8. na nagrody za wykrycie podpalaczy i osobiste odznaczenia przy tłumieniu pożarów oraz zwrot kosztów za konie padłe w czasie jazdy do pożaru	7,000 „
P. 9. Na udzielanie zasiłków zwrotnych samorządom na inwestycje przeciwpożarowe, jak to: na studnie, zbiorniki wody, wodociągi, automobilizację straży, budowę remiz i t. p.	500,000 „
10) Na zakup 21 kompletów dachowczarek po zł. 2,000 i 16 maszyn do wyrobu pustaków po zł. 500 — dla wypożyczania związkom komunalnym	50,000 „
	<u>Ogółem 2,450,000 zł.</u>

bezpośrednio przez PZUW. W tym czasie powstaje Związek Florjański, z którego później z kolei powstały strażackie związki wojewódzkie i okręgowe. Związki te przejmują od PZUW. działalność organizacyjną, szkolenie i lustrację straży, wzamian za co Zakład wspiera je pieniężnie. W miarę rozwoju związków rosła i wsparcia. Poniżej podajemy dane za ostatnie pięciolecie:

W roku 1924	ogółem	zł.	93,500
„ „ 1925	„	„	168,700
„ „ 1926	„	„	197,200
„ „ 1927	„	„	265,000
„ „ 1928	„	„	341,000

Na poszczególne związki w roku 1928 zasiłki były podzielone w następujący sposób:

dla Głównego Związku Straży Poż. Rzplitej	zł.	120,500
„ Związku Straży Poż. woj. warszawskiego	„	18,000
„ „ „ „ „ kieleckiego	„	17,000
„ „ „ „ „ lubelskiego	„	18,000
„ „ „ „ „ łódzkiego	„	22,000
„ „ „ „ „ białostockiego	„	15,000
„ „ „ „ „ wileńskiego	„	15,000
„ „ „ „ „ wołyńskiego	„	15,000
„ „ „ „ „ nowogródzkiego	„	15,000
„ „ „ „ „ poleskiego	„	15,000
„ „ „ „ „ krakowskiego	„	22,000
„ „ „ „ „ lwowskiego	„	36,500
„ „ „ „ „ śląskiego	„	4,000
„ „ „ „ „ cieszyńskiego	„	4,000
„ Wydawnictwa „Przeglądu Pożarniczego“	„	4,000
	<u>Razem</u>	<u>zł. 341,000</u>

Z dziedziny krzewienia wiedzy strażackiej Zakład pozostawił sobie prowadzenie kursów pożarnictwa w szkołach rolniczych i seminarjach nauczycielskich, organizację i zaopatrywanie w narzędzia pożarnicze drużyn szkolnych, zaznajamiając w ten sposób młodzież wiejską z podstawowymi zasadami wiedzy i organizacji walki przeciwpożarowej.

Za ostatnie pięciolecie działalność ta w liczbach przedstawia się w następujący sposób:

R o k	Ilość kursów	Ilość słuchaczy	Ilość godzin wykładowych i ćwiczeń
1924	52	1986	1239
1925	42	1487	1164
1926	37	1310	1100
1927	44	1549	1249
1928	44	1533	1236
<u>Razem</u>	<u>219</u>	<u>7865</u>	<u>5988</u>

(d. c. n.).

Organizacja i szkolenie straży pożarnych bierze swój początek od roku 1915 i do 1918 była prowadzona

J. Pikiel.

Opuścił prasę drukarską:

SKOROWIDZ USTAWODAWSTWA POLSKIEGO Cz. III

za czas od 1 stycznia 1927 do 1 lutego 1929 r.

opracowany przez ROMANA HAUSNERA Naczelnika Wydziału Organizacyjno-prawnego w Min. Spraw Wewnętrznych.

Skorowidz obejmuje wszelkie przepisy ogłoszone w Dzienniku Ustaw, Monitorze Polskim, Dzienniku Ustaw Śląskich, Dzienniku Taryf Kolejowych, Dziennikach Urzędowych Ministerstw: Komunikacji, Poczt i Telegrafów, Pracy i Opieki Społecznej, Reform Rolnych, Skarbu, Sprawiedliwości, Spraw Wewnętrznych, Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Spraw Zagranicznych oraz zbiory okólników innych ministerstw, które własnych dzienników urzędowych nie wydają.

Cena (tom o 400 stronach wraz ze szczegółowym Skorowidzem alfabetycznym) 16 zł., nadto na koszt opakowania i przesyłki poleconej 2 zł. — razem 18 zł.

Do nabycia u autora: Warszawa, skrzynka pocztowa 611 lub ul. Nowy-Świat 69. Telefon 141-30. Konto P. K. O. № 45354.

Wysyłka za zaliczeniem pocztowym lub uprzednim nadesłaniem należności.

Cz. I, II i III Skorowidza łącznie kosztują 30 zł.

Dookoła spraw samorządowych

Z SEJMU I SENATU.

PRACA PODKOMISJI ADMINISTRACYJNEJ SEJMU NAD PROJEKTAMI USTAWY O ZAOPATRZENIU EMERYTALNEM PRACOWNIKÓW KOMUNALNYCH W DN. 12 B. M.

Podkomisja Administracyjna w składzie: przewodniczącego D-ra Próchnika P. P. S., referenta Pacholczyka B. B., Dzierżawskiego Str. Nar. i Rychlika Wyzwolenie, przy udziale przedstawiciela Ministerstwa Spraw Wewn. p. radcy Podwińskiego, w dalszym ciągu obradowała nad projektem ustawy o zaopatrzeniu emerytalnem pracowników samorządowych. Zakończono drugie czytanie projektu ustawy, który z małymi zmianami przyjęto w redakcji przedstawionej przez referenta p. sła Pacholczyka.

W ogólnych zarysach projekt ustawy przedstawia się, jak następuje: 1) ustawa obejmuje wszystkich bez wyjątku umysłowych pracowników samorządowych, oraz członków zarządów związków komunalnych, którzy otrzymują stałe wynagrodzenie i pracę swą traktują zawodowo; 2) podstawą wymiaru zaopatrzenia emerytalnego jest całkowite wynagrodzenie, pobierane ostatnio przez pracowników, wraz z wszystkimi stałymi dodatkami w gotówce i świadczeniami w naturze; 3) na pokrycie świadczeń emerytalnych opłaca się składki w wysokości 10% pobieranego wynagrodzenia — pracownik płaci 4% a związek komunalny 6%; 4) fundusze emerytalne tworzone są przez każdy powiatowy związek komunalny, oraz miasto, wydzielone z powiatu. Gminy wiejskie i miejskie niewydzielone z powiatu należą do powiatowego funduszu emerytalnego; 5) powiatowe związki komunalne mogą się łączyć w związki międzykomunalne dla zapewnienia wypłat emerytur swym pracownikom, 6) funduszem emerytalnym administruje ten zarząd związku komunalnego, przy którym utworzono fundusz; 7) fundusz emerytalny nie może być używany na inne cele, niż przewidziane w ustawie i może być lokowany w komunalnych kasach pożyczkowo - oszczędnościowych; 8) w razie przeniesienia się do służby poza

obszarem tego powiatu, w którym był ubezpieczony, lub w razie objęcia służby państwowej lub prywatnej, zostają przekazane z danego funduszu emerytalnego związku komunalnego składki za zaliczone względnie wysłużone lata służby; 9) prawo do emerytury nabywa pracownik po 10 latach służby zaliczonej mu do wysługi emerytalnej. Wyjątkowo nabywa to prawo po 5 latach zaliczonych do służby z powodu trwałej niezdolności do pracy, spowodowanej kalectwem lub chorobą, nabytą bez własnej winy. Niezależnie od czasu służby nabywa pracownik prawo wskutek trwałej niezdolności do służby z powodu nieszczęśliwego wypadku, wynikłego z powodu lub w czasie pełnienia obowiązków służbowych, działań wojennych w miejscu służbowego pobytu i wreszcie chorób zakaźnych, panujących epidemicznie w miejscu służbowego pobytu; 11) Zaliczeniu do wysługi emerytalnej podlega czas służby w związkach komunalnych od chwili jej rozpoczęcia oraz czas pracy u innych pracodawców, za który przekazano funduszowi emerytalnemu składkę, oraz czas służby państwowej; 12) uposażenie emerytalne wynosi po 10 latach służby, zaliczonej do wysługi emerytalnej, 40% i wzrasta za każdy następny rok służby o 2,4% i nie może przenosić 100% otrzymanego uposażenia w służbie czynnej; 13) przeniesienie na emeryturę w zasadzie następuje, gdy pracownik uzyskał prawo do pełnego wymiaru uposażenia emerytalnego (100%) i ukończył 55 lat życia; 14) do wymiaru uposażenia emerytalnego, pensyj wdowich i sierocych, zaliczania i odliczania lat do wysługi emerytalnej, projekt ustawy wywołuje specjalne komisje I i II instancji, w skład których wchodzi przedstawiciele związków komunalnych i pracowników samorządowych; 15) w razie zwolnienia ze służby pracownika bez jego winy, przed nabyciem prawa do emerytury, związek komunalny obowiązany jest wypłacić jednorazową odprawę w wysokości pełnych jednomiesięcznych ostatnio otrzymywanych poborów, za każdy rok faktycznej służby w danym związku komunalnym, nie mniej jednak niż trzymiesięcz. poborów służbowych; 16) pensja wdowia wynosi 60% kwoty uposażenia emeryta, które zmarły mąż pobierał, względnie do którego w chwili śmierci miałby prawo;

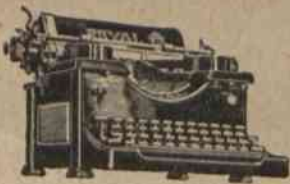
17) pensja sieroca wynosi: dla każdego dziecka, jeżeli wdowa żyje i w chwili śmierci pracownika miała prawo do pensji wdowiej — 1/4 pensji wdowiej, jeżeli wdowa nie żyje lub też w chwili śmierci męża nie miała prawa do pensji wdowiej, albo też prawo to później utraciła — 1/2 pensji wdowiej, dla sieroty bez ojca i matki 2/3 pensji wdowiej; 18) łączna pensja wdowia i sieroca, bez względu na ilość dzieci nie może przekroczyć wysokości uposażenia emerytalnego, które zmarły pracownik faktycznie pobierał lub do którego miałby prawo w chwili śmierci; 19) wdowa po pracowniku, która weszła ponownie w związek małżeński, otrzymuje na prośbę, albo jednorazową odprawę wzamian za pobieraną pensję wdowią, albo zachowuje prawo do pensji wdowiej na wypadek ponownego owdowienia. Odprawa wynosi dla wdów: w wieku do 45 lat życia dwuletnią, powyżej tego wieku jednoroczną kwotę pensji wdowiej; 20) wdowa po pracowniku, który zmarł w służbie przed uzyskaniem prawa do emerytury, otrzymuje jednorazową odprawę w wysokości rocznego uposażenia pobieranego przez pracownika. W braku wdowy, odprawę w tej samej wysokości otrzymują sieroty; 21) w razie śmierci pracownika emeryta, należy się wdowie, niezależnie od zaopatrzenia względnie odprawy, pośmiertne w wysokości trzymiesięcznego uposażenia, pobieranego ostatnio przez zmarłego. W braku wdowy, pośmiertne należy się sierotom;

22) uposażenie emerytalne, pensja wdowia, wzgl. pensja wdowia łącznie z pensjami sierocami nie mogą wynosić mniej niż 60 zł. miesięcznie; 23) pracownikom komunalnym, pozostającym w służbie w związkach komunalnych w chwili wejścia w życie ustawy, zalicza się do wysługi emerytalnej w stosunku 60% lata poprzedniej pracy, tak przedwojennej, jak i powojennej w służbie państwowej i samorządowej oraz tej pracy zawodowej, dzięki której nabyli oni kwalifikacje i doświadczenie, uzdalniające ich do obecnie spełnianej służby komunalnej; 24) do czasu ostatecznego ustawowego określenia charakteru służbowego pracowników komunalnych, spory między pracownikami a związkami komunalnymi wynikłe na tle wykonania ustawy, rozstrzygają sądy powszechne; 25) w ciągu 3 mies. od chwili wejścia w życie ustawy właściwe zakłady ubezpieczenia pracowników umysłowych przekazują do właściwych funduszy kwoty wpłacone z tytułu ubezpieczenia tych pracowników; 26) przepisy emerytalne, obowiązujące w poszczególnych związkach komunalnych przed wejściem w życie ustawy, zachowują moc obowiązującą z wyjątkiem przepisów mniej korzystnych dla pracowników niż postanowienia ustawy.

Zauważyć należy, że powyższe przepisy, za małymi wyjątkami, zostały przyjęte przez podkomisję jednogłośnie.

S. Pacholczyk.

PROSPEKTY I OFERTY

Dwuletnia Gwarancja.

Mocna Konstrukcja.

Dogodne Warunki.

Najbardziej udoskonalona amerykańska maszyna do pisania

ROYAL

Szczyt nowoczesnej techniki amerykańskiej.

Zażądaj bezpłatnej i nieobowiązującej do kupna demonstracji.

Towarzystwo Handlowo-Przemysłowe „PACIFIC” Sp. Akc.

Al. Jerozolimskie 25. WARSZAWA. Tel. 117-80 i 80-37.

TOWARZYSTWO AKCYJNE UBEZPIECZEŃ „POLONIA” W WARSZAWIE

ZAŁOŻONE 1917 R.

Ubezpiecza: **od ognia**, kradzieży z włamaniem i rabunku, **odpowiedzialności cywilnej**, **transporty**: kolejowe, morskie, rzeczne i **walory** oraz **szyby** wystawowe.

Własne domy: w Warszawie, Grudziądzu, Katowicach, Poznaniu.

Centrala: Warszawa, plac Napoleona № 3.

Telefony: 27-01, 48-36, 72-16, 109-48, 48-26.

Oddziały: Towarzystwa znajdują się: w Bydgoszczy (ul. Gdańska № 165), w Częstochowie (ul. Panny Marji № 41), w Katowicach (ul. Słowackiego № 14), w Krakowie (ul. Krzyża № 5), we Lwowie (ul. Kopernika № 30), w Łodzi (ul. 6-go Sierpnia № 1) w Poznaniu (ul. 3 Maja № 2) i Wilnie (ul. Adama Mickiewicza № 29). Jeneralna Reprezentacja w Równem (Gen. Hallera Nr. 3).

Reprezentacje i agentury we wszystkich miastach Rzeczypospolitej Polskiej.

Z Biura Zjazdów Samorządu Ziemskiego

II-gi KURS DLA SEKRETARZY WYDZIAŁÓW POWIATOWYCH.

W dniach 4 — 10 marca r. b. odbył się II-gi kurs dla sekretarzy Wydziałów powiatowych, zorganizowany przez Biuro Zjazdów Samorządu Ziemskiego. (Pierwszy kurs odbył się w d. 1 — 7-m grudnia 1928 r. Sprawozdanie z tego kursu zamieszczone zostało w n-rze 52 — 53 „Samorządu” z 1928 r.).

W drugim kursie wzięło udział 29 uczestników, w tem 27 sekretarzy: 1) Jasiński St. (Opoczno), 2) Chmielewski St. (Pińczów), 3) Goślinowski B. (Święciany), 4) Grętkiewicz W. (Słupca), 5) Dr. Sklenarz L. (Bochnia), 6) Babiasz J. (Zawiercie), 7) Karczmarczyk A. (Sieradz), 8) Nowak St. (Wyrzysk), 9) Piotrowski M. (Baranowicze), 10) Sokalski Lud. (Końskie), 11) Białowiejski (Skierniewice), 12) Firkowski St. (Kozienice), 13) Pawłowski J. (Kopyczyńce), 14) Futyma B.

Uczestnicy II-go kursu dla Sekretarzy Wydziałów Powiatowych.

(Piotrków), 15) Brzeziński A. (Łódź), 16) Zydowo Zd. (Aleksandrów Kuj.), 17) Wójcik J. (Busko - Zdrój), 18) Bojankiewicz B. (Zamość), 19) Radgowski J. (Grodzisk Maz.), 20) Marzec J. (Tarnów), 21) Morris J. (Płońsk), 22) Krupa M. (Puławy), 23) Zagajewski J. (Włodawa), 24) Lipiński A. (Opatów), 25) Zwierzchowski B. (Tomaszów Lub.), 26) Kiełpsz (Prużana), 27) Narbut W. (Będzin), oraz 2 pomocników sekretarzy: 1) Zajda Ig. (Łask), 2) Żmudziński P. (Kalisz).

Program drugiego kursu podobny był do programu kursu pierwszego. Dodane zostały wykłady: 1) o prawie budowlanem, który objął p. Szymkiewicz z Min. Robót Publicznych, oraz 2) o stosunku samorządu do spraw popierania rozwoju rolnictwa, który objął p. S. Miklaszewski z Min. Rolnictwa.

Ogółem w ciągu 6 dni kurs wysłuchał 35 godzin wykładów oraz odbył w przerwach pomiędzy wykładami kilka wycieczek.

Z życia samorządu

MELJORACYJNY ZJAZD WOJEWÓDZKI.

W dniu 15 grudnia 1928 r. w Lublinie odbył się Wojewódzki Zjazd Samorządowy z udziałem przedstawicieli zainteresowanych władz państwowych, centralnych, wojewódzkich, banków państwowych, wojewódzkiej rady wodnej, wojewódzkiego komitetu regionalnego, stowarzyszeń i związków zawodowych rolniczych, wreszcie fachowych przedstawicieli inżynierii wodnej. Zjazd poświęcony był specjalnie sprawom meljoracji. Był on uwieńczeniem prac przygotowawczych, podjętych dla opracowania planu akcji meljoracyjnej na terenie województwa lubelskiego, planu, któryby objął całokształt potrzeb województwa w tym kierunku.

Województwo lubelskie pod względem jakości gleby ma wszelkie warunki do intensywnego rozwoju rolnictwa i wzniesienia wytwórczości. Jednakże pod względem warunków terenowych jest upośledzone, gdyż posiada b. znaczny procent — ponad 50% gruntów ornych podmokłych, a około 8% całkowitej powierzchni województwa stanowią niedostępne bagna, stracone zupełnie dla wytwórczości rolnej. Poza to około 290.000 hektarów łąk wymaga osuszenia. Dlatego sprawa meljoracji na tym terenie jest pilną i doniosłą.

Jeżeli zważymy, że od wzmocnienia naszej produkcji i wytwórczości rolnej, jako w kraju o charakterze wybitnie rolniczym (w 70%), uzależnione jest wzmocnienie podstaw naszego życia gospodarczego i związane z tem podniesienie stanu zamożności, — to możemy zdać sobie sprawę, że zagadnienie meljoracji na tak znacznym terenie, jak lubelszczyzna, urasta do przedsięwzięcia o pierwszorzędnym znaczeniu.

Zadanie to, bezsprzecznie, olbrzymie, wymagające koordynacji wszystkich zainteresowanych czynników i wielkich, jak na nasze stosunki, zasobów pieniężnych.

To też w całym szeregu wygłoszonych na zjeździe, rzeczowych, na należytych poziomie postawionych referatów, konsekwentnie rozwijających i kreślących plan, rozłożonych na lat 25, prac meljoracyjnych dla całego województwa, przewijała się troska o pozyskanie środków pieniężnych dla podejmowanego zadania.

Wskazano więc źródła, skądby można uzyskać na ten cel niezbędne środki. Skarb Państwa nie jest na tyle zasobny, by przedsięwzięcie to mógł w odpowiednim rozmiarze finansować. Dotychczas jednak nie wyzyskane są u nas olbrzymie zasoby w postaci czasu i pracy mieszkańców. Na terenie województwa lubelskiego marnuje się coroku bezużytecznie 22.500.000 dni roboczych, co stanowi, licząc skromnie, 67.500.000 złotych. Ten kapitał pozwoliłby na wykonanie wszystkich meljoracji podstawowych w województwie lubelskim w ciągu 4-5 lat. Przy należytem więc wyzyskaniu i zorganizowaniu tego kapitału pracy i czasu, jaki tkwi w rolnikach, przeprowadzenie meljoracji w ciągu 25 lat jest możliwe.

Należy tylko mieć silną i dobrą wolę, zrozumienie dla przedsięwziętego zadania w poczuciu ciężącego na nas obowiązku — a dzieło to dokonane będzie.

Jako cel zjazd określił sobie: postawienie sprawy meljoracji w Lubelszczyźnie na porządku dziennym, zerwanie z dotychczasową bezzadnością i rozpoczęcie energicznej, na wielką skalę zakrojonej, planowej akcji.

Zjazd obradował w atmosferze zrozumienia dla wagi podejmowanego przedsięwzięcia i wynikających stąd obowiązków. Przeprowadzenie meljoracji uchroni województwo lubelskie od strat, dochodzących do 250 milionów złotych rocznie. Dlatego podjęcie zdecydowanej i energicznej akcji meljoracyjnej jest dla województwa wprost kategorycznym nakazem chwili. Przeprowadzenie meljoracji i wzmocnienie większej wytwórczości rolnej nie tylko przyczyni się znacznie do poprawy naszego bilansu handlowego, lecz umożliwi nam również zaspokojenie tych potrzeb, jakie wznoszą w związku ze stałym przyrostem zaludnienia naszego kraju, wynoszącego rocznie około trzystu kilkudziesięciu tysięcy głów. Dzisiaj pozbywamy się tego nadmiaru przez emigrację. W wyniku zjazdu powzięto cały szereg rezolucji i przystąpiono do prac na terenie powiatów.

Z powyższych poczynań widzimy, że na terenie województwa lubelskiego tak doniosła dla rolnictwa sprawa meljoracji przybiera realne formy. Mamy nadzieję, że prace podjęte już w niedalekiej przyszłości dadzą spodziewane wyniki. Tak więc pilne po-

trzeby życia, jakim jest osuszenie rozległych terenów i oddanie ich pod racjonalną uprawę rolną, zostaną zaspokojone.

Wreszcie należy podnieść jeszcze jeden moment, który podkreślił wojewoda Remiszewski w końcowym swem przemówieniu, zamykając obrady zjazdu: „W opinii powszechnej — powiedział wojewoda — zakorzeniona jest legenda, jakoby administracja nasza przeniknięta była jedynie skostniałym biurokratyzmem, objawiającym się w ślęczeniu nad drobiazgami i papierowym mechanicznym oraz formalistycznym traktowaniu spraw, a niezdolną była do pracy twórczej. Należy rozbudzić zaufanie społeczeństwa do realnych wartości poczynań administracji odrodzonej Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie najżywniejszych, gospodarczych i społecznych zagadnień życia zbiorowego, traktowanych na płaszczyźnie interesu społecznego i ogólnie - państwowego, co zapewni żywą i chętną, a tak niezbędną współpracę ze strony najszerszych kół społecznych.”

Były senator Błyskosz w imieniu uczestników zjazdu staropolskim „Bóg zapłać” podziękował wojewodzie za podjęcie akcji dla zrealizowania tak doniosłych spraw.

POŻARNICTWO W POWIECIE PIOTRKOWSKIM.

Teren powiatu Piotrkowskiego, obejmujący obszar 1857 km.2 ze 158.011 ludności, z 25.013 gospodarstw, z 4.687 domami mieszkalnymi murowanymi i 16.052 drewnianymi, pokryty jest 112 oddziałami ochotniczych straży pożarnych.

Do wybuchu wojny na terenie powiatu istniało 14 oddziałów straży pożarnych, do końca zaś 1918 r. liczba placówek strażackich wzrosła do liczby 34.

W końcu 1918 r. Sejmik Powiatowy, doceniając skutki akcji przeciwpożarowej tak pod względem gospodarczym, jak i kulturalno - oświatowo - społecznym powiatu, ujął całą akcję organizacji straży w swoje ręce, asygnując odnośne sumy, oraz angażując specjalnego instruktora. Jednoroczna praca w tym kierunku podniosła ilość oddziałów do liczby 55. Przeżywane wypadki wojenne w roku 1920, kiedy cały zdolny zastęp ludzi musiał stanąć pod broń, by bronić zagrożonej Ojczyzny, zdeorganizowały straże w tym kierunku. Ciągły spadek waluty w następnych latach, a tem samem fatalny stan finansowy sejmiku, odbił się ujemnie i w tej dziedzinie pracy, tak, że do roku 1925 poza pogłębianiem i usprawnianiem istniejących placówek o organizacji nowych mowy być nie mogło.

Od roku 1925 rozpoczyna się nowy okres rozwoju placówek strażackich w powiecie. Z inicjatywy Sejmiku zwołano walny zjazd delegatów straży pożarnych i zorganizowano Okręgowy Związek Straży Pożarnych. Zarząd Związku Okręgowego składał się ze starych doświadczonych działaczy samorządowych z referentem Wydziału Powiatowego, jako instruktorem. Dzięki też temu składowi Zarząd Okręgu nie poszedł jak w innych powiatach w kierunku usamodzielnienia się i pobierania tylko z Sejmiku pewnych subwencji, lecz, doceniając należyte korzyści, jakie straże ciągną z bezpośredniej opieki i zainteresowania się tym działem pracy władz samorządowych, stosunek swój do Wydziału Powiatowego uregulował w ten sposób, iż wszystko, co jest związane z wydatkami, podlega ostatecznemu zatwierdzeniu Wydziału Powiatowego. Budżet zatem, jak i cała kasowość Okręgowego Związku, mieści się w ogólnych ramach budżetu i kasowości Wydziału Powiatowego.

Kilkuletnia harmonijna praca władz strażackich z władzami samorządowymi dała w wyniku dość imponującą liczbę 112 oddziałów świetnie się rozwijających.

Wszystkie oddziały mają charakter straży czysto ochotniczych, z czego 9 jest typu małomiasteczkowych, dwa typu fabrycznych, reszta zaś czysto wiejskich. Wszystkie oddziały mają swoje czysto autonomiczne zarządy, podległe bezpośrednio władzom okręgowym. Oddziały te pod względem wyszkoleniowym podzielone są na 15 rejonów z naczelnikami rejonowymi na czele. Naczelnicy rejonowi z instruktorem Okręgu stanowią Radę Sztabową Okręgu. W rejonach odbywają się rok rocznie zjazdy konkursowe, jako sprawdziany wyszkolenia. Rok rocznie w siedzibie okręgu odbywają się kursy przeszkoleniowe pożarnicze dla naczelników i ich zastępców. W zjazdach okręgowych biorą udział jedynie straże, które zdobyły pierwsze miejsce w rejonach.

Stosunkowo do wzrostu oddziałów strażackich wzrastają i sumy na pożarnictwo, preliminowane w budżetach tak Wydziału Powiatowego, jak i gminnych. I tak: kwota zasiłku Wydziału Powiatowego na rok 1926 wynosiła zł. 12.005, w r. 1927 — zł. 22.729, a w roku 1928 — zł. 27.000; kwota zasiłku gmin powiatu Piotrkowskiego w roku 1926 wynosiła zł. 10.750, w r. 1927 — zł. 14.375, a w roku 1928 — zł. 16.600.

Wykazane sumy zasiłków, asygnowane przez Wydział Powiatowy, nie są ostateczne, albowiem straż, prowadząc akcję czy to oświatową, czy inną, korzystały z sum, będących w budżecie Wydziału Powiatowego na innych kontach. Same zasiłki, wypłacone strażom na akcję budowy nowych remiz — domów ludowych w roku 1927/28 wynoszą sumę zł. 12.650. Gminy poza sumami wyżej wskazanymi, przychodzą również strażom z pomocą w naturze, jak dostarczanie koni na potrzeby straży przez zwolnienie ich właścicieli od podwód, względnie opłacanie ich ze specjalnych funduszy.

Wydatki na cele pożarnictwa za okres 1926/28 przedstawiają się według ksiąg kasowych Wydziału Powiatowego następująco:

Kupno 32 sikawek przenośnych	33.840.90	zł.
„ 68 beczek żelaznych	21.888.00	„

Kupno 1524 mtr. węża tłocznego	8.806.20	zł.
„ 100 mtr. węża ssawnego	1.660.00	„
„ drabin	738.00	„
„ hydronetek	586.65	„
„ drobnych narzędzi	116.00	„
Koszta zjazdów rejonowych, okręgowych i wojewódzkich	1.277.83	„
Koszta urządzanych kursów strażackich	675.03	„
Zasiłki dla wojewódzkiego Związku	800.00	„
Zasiłki na remont starych remiz	4.050.00	„
Djety członków Zarządu Okręgu	478.70	„
Różne drobne wydatki	266.40	„
	Razem 75.183.71	zł.

Akcja zapobiegawcza prowadzona jest przez Wydział Powiatowy oraz przez gminne komisje przeciwpożarowe drogą specjalnych zarządzeń, okólników i propagandy. Akcja ta jest rozpoczętą w roku 1928 i jest narazie w fazie organizacyjnej. W kierunku zorganizowania przy Wydziale Powiatowym magazynu materiałów ogniotrwałych poczynione są wszystkie kroki, tak, że sprawa ta może być zrealizowana dopiero w roku bieżącym.

K o m u n i k a t y

GŁÓWNY STOŁECZNY KOMITET OBYWATELSKI POMOCY DLA POWODZIAN

pod protektoratem Pani Prezydentowej Mościckiej,
w skład którego wchodzi

Władze Państwowe, Administracyjne, Samorządowe,
Polski Czerwony Krzyż oraz Instytucje Społeczne,

wydał następującą odezwę:

Obywatele!

Stańmy wszyscy do apelu w obliczu zagrażającej powodzi!

W kraju naszym od początku zimy zapanowały od stu lat niebывałe mrozy i śnieżyce.

Lada chwila wielkie zwały lodowe runą na brzegi Wisły, Bugu, Narwi i innych rzek naszych, podcinając jak kosą domostwa nadbrzeżne, niosąc tysiącom naszych rodaków straszliwe zniszczenie, a nawet śmierć w mroźnej toni rozszalałego żywiołu.

Władze wojskowe, administracyjne i samorządowe naszego miasta czynią wszystko, co jest w ludzkiej mocy, aby, jeżeli nie całkowicie zapobiec grożącej katastrofie, to przynajmniej zmniejszyć jej rozmiary.

Z wiarą i ufnością patrzymy na te wysiłki.

Społeczeństwo jednak wobec tej klęski nie może pozostać bezczynne.

Warszawa, stolica naszej Ojczyzny — to serce naszego kraju.

Serce to musi uderzyć, jak wielki dzwon na trwogę!

Niech ton jego śpiżowy poruszy wszystkich do głębi.

Niech każdy, mający swój własny, ciepły kąt i zapewnione bezpieczeństwo pomyśli o tysiącach dzieci, które będą narażone na głód i choroby, o tysiącach rodzin, które utracić mogą całe swoje mienie, dorobek wielu lat ciężkiej pracy.

Sumienie wstrząśnięte niedolą musi każdemu dyktować czyn i nakaz niesienia ulgi nieszczęśliwym.

Organizacje społeczne w stolicy już są zmobilizowane.

Do pomocy muszą również stanąć wszyscy obywatele naszego miasta.

Niech każdy, w czyjem sercu nie wygasło uczucie miłości bliźniego, stanie do apelu.

Potrzeba zapasów żywności, odzieży, środków lekarskich i opatrunkowych!

Potrzeba funduszy, które dadzą możliwość zorganizowania materialnej pomocy dla powodzian!

Mieszkańcy stolicy, dając tylekroć dowody swej ofiarności, i tym razem napewno spełnią swój obowiązek społeczny!

Zapasy żywności należy składać w Sekcji Żywnościowej, Kredytowa Nr. 16 (tel. 38-58).

Ofiary pieniężne wpłacać należy do wszystkich redakcyj pism codziennych, oraz do P. K. O. na konto czek. 15.777.

Stołeczny Komitet Obywatelski Pomoocy dla Powodzian.

TOWARZYSTWO POWSZECHNE

„HYDROGNOM”

Sp. z ogr. odp.

**OGRZEWANIE, WODOCIĄGI, KANALIZACJA,
BUDOWA STUDZIEN ARTEZYJSKICH, POSZUKIWANIA GÓRNICZE, BADANIA GRUNTÓW,
ROBOTY WODNE.**

Warszawa — Oddział Gdynia

Biura — Chmielna 10. Składy — Marszałkowska 21.

Telefon 506-17.

GMINA WIEJSKA I MIEJSKA

Sprawozdanie gm. Mokre pow. Zamojskiego.

Szkolnictwo powszechne. Wszystkie szkoły w gminie Mokre były czynne t. j. 1 siedmioklasowa, 2 pięcioklasowe, 2 trzyklasowe, 1 dwuklasowa i 4 jednoklasowe. Dzieci uczęszczało do szkół powszechnych 1718; potrzebne wydatki na szkolnictwo w całości pokrywa kasa gminna.

Budowa szkół nowych. We wrześniu 1927 r. rozpoczęto budowę szkoły w Białowoli, a następnie przeprowadzono dalej budowę szkoły w Wielączy — obydwie szkoły doprowadzono pod dach i przykryto blachą, koszt ogólny wynosił 37.243 zł. 54 gr.

Drogi gminne. Reperację dróg prowadzono sposobem akordowo płatnym, przyczem gruntownie przebudowano 7.074 metry b. drogi, oraz zremontowano 1.300 mtr. b. drogi, oraz założono 5 przepustów nowych, ogólnym kosztem 11.492 zł. 10 gr.

Rada gminna odbyła posiedzeń w ciągu roku 15.

Uchwały ważniejsze — z dnia 9 maja 1927 roku w sprawie przyjęcia budżetu, 13.VII o ustaleniu sieci dróg gminnych, 27.VII w sprawie budowy szkoły w Białowoli, 14.VIII o wyborze członków do Sejmiku, 26.IX o zorganizowaniu Komitetu Niesienia Pomocy Powodzianom, 14.X o zorganizowanie Kom. Niesienia Pomocy Powodzianom, 4.XI w sprawie budowy szkoły w Niedzieliskach, 30.XII o budowie dróg gminnych w 1928 r., 2.III.1928 r. o prowadzeniu dalszej budowy.

Zebrania gminne. Zebrań gminnych odbyło się dwa t. j. w dniu 21.I.1928 r. w sprawie budżetu gminnego i w dniu 2.IV.1927 roku w sprawie przeprowadzenia płatnego szarwarku.

Komisje istniejące i ich działalność. 1) Gminna Komisja Rewizyjna, 2) Gminna Komisja Gminnej Kasy Pożyczkowo - Oszczędnościowej, 3) Gminna Komisja Oświatowa, 4) Gminna Komisja Drogowa, 5) Gminna Komisja Rolna.

Dział Kulturalno - Oświatowy. W gminie jest szkół 10 — jednoklasowych 4, dwuklasowych 1, trzyklasowych 2, pięcioklasowych 2 i siedmioklasowych 1. Szkoły mieszczą się w 4 budynkach własnych t. j. o sześciu salach, a reszta w wynajętych 20 salach. Sił nauczycielskich jest w gminie 27. Dzieci uczęszczało do szkół zapodanych 1718, na ogólną liczbę obowiązanych 1980—

dzieci, które nie uczęszczały przeważnie z braku odzieży i chorób. Dozór Szkolny stosował kary za nieposyłanie dzieci do szkół. Kursów wieczorowych w gminie nie przeprowadzano.

Na terenie gminy istniało w 1927/28 roku: 1) Straży Pożarnych 7, (w tem 4 świeżo zorganizowane), 2) Związków Młodzieży Wiejskiej 4 o ogólnej liczbie członków 157, 3) Kółek Rolniczych wraz z Sekcjami Maszynowemi 7 o 127 członkach.

Uprzemysłowienie gminy. 1) Cegielni połowych 3, 2) Tartaków 1, 3) Młyn parowy 1, 4) Młyn elektryczny 1, 5) Młynów wodnych 2, 6) Wiatraków 4.

Handel. 1) Sklepów wódczanych 2, 2) Piwiarni 8, 3) Sklepów chrześcijańskich 11.

Drobne rzemiosła. Szewców 47, krawców męskich 5, krawców 35, stolarzy 37 i cieśli 29.

Zaległości podatkowe na 1 kwietnia 1928 r.: 1) 40% dodatek do podatku gruntowego od Ordynacji Zamojskiej (przez Kasę Skarbową) 25.050, 2) Gminny wyrównawczy od włościan 3.150 zł., 3) Gminny wyrównawczy od handlu i przemysłu 237 zł. 50 gr., 4) Gruntowy państwowy z mniejszej własności 11.650 zł. 87 gr., 5) Sejmikowy drogowy z mn. własn. 9.570 zł. 90 gr., 6) Inne jak na budowę szkół i organ. 6.321 zł. 50 gr. Razem 55.980 zł. 77 gr.

Obciążenie przeciętne z morgi mniejszej własności wynosiło w 1927 roku: a) podatkami gruntowymi 2 zł. 59 gr., b) podatkami sejmikowemi drogowymi 1 zł. 90 gr., c) podatkami wyrównawczemi gminnymi 1 zł. 10 gr., d) ekwiwalent szarwarkowy (dobrowolny) 60 gr., e) na powodziań Małopolski 30 gr. Razem 6 zł. 49 gr. oraz wioski Białowola, Lipsko i Zarzecze opodatkowały się po 2 zł. na budowę organistówki w Lipsku.

Wioski Białowola po 2 zł., Płoskie po 1 zł. i Niedzieliska po 1 zł. na budowę szkół w wymienionych wioskach.

Wszystkie wydatki 1927 r. zostały pokryte sumą 51.499 zł. 36 gr. przewidzianą budżetem 1927/28 roku — nadwyżka poszła na budowę szkół t. j. z poszczególnych rubryk budżetu.

Sekretarz:
Wacław Tomaszewski.

Wójt:
Paweł Wróbel.

Z GMIN

Z GM. NAKŁO POW. TARNOGÓRSKIEGO. Gmina Nakło pow. Tarnogórskiego zamierza wybudować wodociąg dla użytku swych mieszkańców. Długość przewodu wodociągowego wynosić będzie ca 4 klm. Wody dostarczać będą głębokie studnie, z których pompa ma dostarczać 15 m. kub. na godzinę tak, że zapotrzebowanie gminy potrzebującej obecnie dziennie

około 60 m. kub., zostanie zaspokojone. Gmina zakupi także wielki zbiornik wody. Przewidziane koszta budowy wodociągu wynosić będą 200 — 250 tysięcy złotych.

KURSY DLA SOŁTYSÓW. W dn. 16 b. m. nastąpiło otwarcie w starostwie Zawierciańskim tygodniowego kursu dla sołtysów powiatu zawierckiego. Na

kursie tym sołtysowie zapoznani zostaną z administracją drogową, konserwacją dróg i t. p. Kierownikiem kursów jest inż. Solawa.

INSTYTUT PRAWA ADMINISTRACYJNEGO. Staraniem magistratu m. Łodzi powstał tu w roku ubiegłym instytut prawa administracyjnego, którego kierownikiem został prof. Tadeusz Hilarowicz, były pierwszy dyrektor i organizator studjum administracji komunalnej w Warszawie. Instytut ma za zadanie kształcenie w zakresie prawa administracyjnego pracowników zarządu miasta Łodzi i samorządów okolicznych. Na uczestników instytutu zapisało się 82 osoby, z których 70 jest obecnych na każdym zebraniu. Zebrań tych, odbywających się w sali posiedzeń magistratu, odbyło się dotychczas 10, na których omawiano m. in. zagadnienia administracji, władz jednostkowych i kolegjalnych, dekoncentracji, decentralizacji w administracji, pojęcie i klasyfikacja aktów administracyjnych. Poza tem na zebraniach instytutu komentowane jest szczegółowe rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej o postępowaniu administracyjnym.

Z MAGISTRATU M. ŁODZI. W ostatnich dniach w Magistracie m. Łodzi odbyła się konferencja prasowa w sprawie nowych źródeł finansowych dla miasta na budowę urządzeń kanalizacyjnych.

Po odbyciu szeregu konferencji w Min. Spraw Wewnętrznych, w których brali udział z ramienia prezydium m. Łodzi prezydent Ziemięcki i ławnik Kuk, Ministerjum zgodziło się na powiększenie o 100% istniejącego obecnie komunalnego dodatku do państwowego podatku od nieruchomości. Pozatem — miasto będzie pobierać specjalne opłaty na urządzenia kanalizacyjne od adjacjentów, oraz opłaty za korzystanie z urządzeń kanalizacyjnych, które właściciel nieruchomości, w myśl znowelizowanej ustawy o ochronie lokatorów — może rozłożyć proporcjonalnie.

Przypuszczalny dochód z tych 3 źródeł wyniesie

około 5 milionów zł. Należy dodać, że ogólne koszty robót kanalizacyjno - wodociągowych w Łodzi wynoszą, według kosztorysów, około 200 milionów zł., z czego 28 milionów pokrył dotychczas Magistrat bądź z funduszy bieżących, bądź też z zaciągniętych pożyczek.

Sprawy powyższe referował obszernie na konferencji ławnik wydziału podatkowego, Kuk.

POMOC DLA OFIAR POWODZI. Magistrat m. Wilna uchwalił wyasygnować 5.000 złotych na dożalne zapomogi dla ludności, która ewentualnie będzie dotknięta klęską powodzi. Jednocześnie władze centralne wyasygnowały 40.000 złotych na ofiary ewentualnej powodzi w powiatach województwa wileńskiego.

KURSY DOKSZTAŁCAJĄCE DLA HIGJENISTEK. Celem pogłębienia i uzupełnienia wiadomości z dziedziny zagadnień higieny szkolnej, Magistrat m. Łodzi postanowił zorganizować w marcu i kwietniu r. b. kurs dokształcający dla higienistek pracujących w publicznych szkołach powszechnych.

BUDOWA PARKU LUDOWEGO. Magistrat m. Łodzi zatwierdził plan parku ludowego na Polesiu Konstanyńskim, który zajmie obszar 262 hektarów i będzie zbiornikiem świeżego powietrza dla całej zachodniej części miasta. Park posiadać będzie najrozmaitsze urządzenia sportowe, wystawowe, część lotniczą i t. d. Na rok bieżący Magistrat przeznacza na wydatki związane z założeniem tego parku, pół miliona zł.

Z MAGISTRATU M. KATOWIC. Na posiedzeniu Magistratu m. Katowic, które odbyło się dnia 12 b. m., uchwalono zaproponować Radzie Miejskiej uchwalenie kwoty w wysokości 50.000 zł. na budowę kiosku „Kropla mleka” i ustępu publicznego na placu Andrzeja.

Wiadomości o Kasach pożyczkowo-oszczędnościowych

O zamknięciu okresu rachunkowego w gminnych kasach pożyczkowo-oszczędnościowych

Z końcem okresu rachunkowego, czyli w dniu 31 grudnia, gminne kasy pożyczkowo-oszczędnościowe przystępują do buchalteryjnego zamknięcia ksiąg rachunkowych. Czynności powyższe dotyczą zarówno tych kas, których działalność obejmowała cały rok sprawozdawczy, jak również i tych kas, które operacje swoje rozpoczęły przed 1 lipca (art. 58 statutu normalnego). Specjalne artykuły statutu normalnego (49, 51, 57, 59 i 60) określają przepisy, na mocy których gminne kasy pożyczkowo-oszczędnościowe są obowiązane przeprowadzić zamknięcie rachunków, uzyskać potwierdzenie prawidłowości sprawozdania i bilansu przez komisję rewizyjną, zatwierdzenie powyższego wraz z projektem podziału zysku i pre-

liminarzem wydatków kasy na rok następny przez radę gminną, a następnie przedstawić wydziałowi powiatowemu bilans i sprawozdanie z tem, iżby czynności powyższe zakończone zostały przed 15 kwietnia roku następnego.

Sprawa sprawozdań oraz zamknięcia rachunkowego w gm. kasach była poruszana kilkakrotnie na łamach „Samorządu”, następnie została omówiona wyczerpująco i dokładnie w „Instrukcji Szczegółowej” i „Uzupełnieniu przepisów o gminnych kasach p. - o.”, — wydanych przez Zw. Prac. Adm. Gm. R. P., oraz stanowiła przedmiot szczególnych rozważań na kilkuniedniowych kursach dla rachmistrzów i kierowników gm. kas pożyczkowo-oszczędnościowych.

rzadzanych w ciągu 3 lat w rozmaitych miastach Polski przez Państwowy Bank Rolny.

Przy zamknięciu danego okresu rachunkowego przez gminne kasy pożyczkowo - oszczędnościowe do sporządzanych przez nie sprawozdań rocznych (wzór nr. 19, załączony do okólnika Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 25.VI.1927 nr. III, S. G. 1854) wkradły się poważne niedokładności, których usunięcie wymaga bliższego omówienia.

Przedewszystkiem na wstępie nadmienić wypada, że po zaksięgowaniu wszystkich bieżących operacji do Dz. Głównej należy przeprowadzić ich sprawdzenie, co uskutecznią się za pomocą porównania wszystkich pozycji Dz. Głównej z asygnatarjuszem. Czynność ta aczkolwiek niezmiernie ważna powszechnie jest zaniędybywaną, czego efektywnym rezultatem bywa ujawnienie np. w środku następnego okresu braku lub wadliwości jakiegoś zapisu jeszcze z roku ubiegłego. Stary okres został już zamknięty, bilans netto sporządzony, a tymczasem znaleziona niedokładność gmatwa i utrudnia prawidłowe księgowanie bieżących operacji, wywołując nierzadko wrażenie, że wszystko w Dz. Głównej jest mylne i że trzeba cofnąć się dużo wstecz i sprawdzić wiele pozycji. Oczywiście na pomoc przychodzi tutaj zasada storna, ale to nie powinno wyczerpywać kwestji i nie może być precedensem do bagatelizowania podobnych omyłek na przyszłość.

Zasadnicza sprawa, którą tutaj omówimy, dotyczyć będzie sporządzenia bilansu zamknięcia w sprawozdaniu rocznym, a więc przedewszystkiem wyprowadzenie „obrotów z bilansem otwarcia” i „Pozostałości”. Posiadany materiał statystyczny udowadnia, że ogromna większość kas niedostatecznie rozumiała sposób powstania tego bilansu łącznie z r-kiem strat i zysków: działy VII i VIII w „Sprawozdaniu” (wzór Nr. 19).

O co więc tu chodzi?

Przedewszystkiem należy zrozumieć, że zestawienie bilansu zamknięcia w ten sposób, w jaki w sprawozdaniu jest podany — obejmuje obroty od początku okresu z dodatkiem bilansu otwarcia oraz włączeniem rach. strat i zysków; tylko w ten sposób sporządzony bilans w części swojej dotyczącej „obrotów z bilansem otwarcia” — może dać, jako pozostałość — bilans netto, czyli tę część ostateczną bilansu zamknięcia, która, dzieląc się na aktywa (stan czynny) i pasywa (stan bierny), — zamyka operacje za cały okres rachunkowy, dając wynik tych operacji w poszczególnych rubrykach, a głównie w rubryce strat i zysków (czysty zysk — nadwyżka, albo czysta strata) i służy jednocześnie swojemi sumami do bilansu otwarcia na rok (okres) następny.

Mówiąc konkretnie i przykładowo, jeżeli do obrotów z bilansem otwarcia za dany okres dodamy wszystkie operacje na r-ku strat i zysków i z poszczególnych r-ków wyprowadzimy salda — otrzymamy bilans (netto) zamknięcia i jednocześnie bilans otwarcia na okres następny.

Może powstać pytanie, w jaki sposób następuje owo włączenie r-ku strat i zysków do obrotów w bilansie zamknięcia? Sprawa ta i dokładny przebieg operacji opisany jest w przytoczonych na początku przepisach, tutaj jedynie postaramy się dodać parę wyjaśnień.

A więc rachmistrz, sporządzający bilans zamknięcia, po zesumowaniu i uzgodnieniu obrotów na wszystkich

r-kach przystępuje do sporządzenia r-ku strat i zysków. Gdy sumy dochodów i wydatków są wyjaśnione, oraz znaleziony jest czysty zysk (nadwyżka) r-k strat i zysków należy zaksięgować do ks. Dz. Główna, która dotychczas zawiera tylko podsumowane obroty na wszystkich rachunkach. Księgowanie to przykładowo przedstawia się jak następuje: Wydatki zł. 2000. Dochody złotych 3000; zysk czysty — zł. 1000.

Księgowanie: Dz. Główna treść — R-k strat i zysków — dochody, rubryka suma zł. 3000, rubryka r-ku strat i zysków strona Ma zł. 3000, oraz strona W-n wszystkie poszczególne r-ki, które w sumie dają dochody na zł. 3000. Drugi zapis: Dz. Główna — treść: R-k str. i zysków wydatki, rubryka suma zł. 2000, r-k strat i zysków strona Wn zł. 2000, oraz strona Ma wszystkie poszczególne rachunki, które w sumie dają wydatki na zł. 2000. Jeżeli teraz zesumujemy obroty łącznie z zaksięgowanym w Dz. Głównym r-kiem strat i zysków, otrzymamy pierwszą część Bilansu Zamknięcia, otrzymanie z której pozostałości jest już rzeczą czysto mechaniczną.

Widzimy więc, że o ile r-k strat i zysków został sporządzony prawidłowo, czyli dobrze obliczono wydatki i dochody — to zestawienie bilansu zamknięcia nie przedstawia żadnych trudności i winno wynikać logicznie z samego biegu księgowania.

Dla dokładnego wyjaśnienia sobie powyżej opisanymi czynnościami zwrócimy uwagę na pewne szczegóły. Obroty W-n na r-ku odsetek i prow. bież. przedstawiają odsetki wyrażające nasze straty; odsetki te w r-ku strat i zysków zaznaczone są po stronie Wn, a po zaksięgowaniu r-ku strat i zysków do Dz. Głównej znajdują się, jak wskazano wyżej — po stronie Ma r-ku odsetek bieżących, odwrotnie odsetki Ma na r-ku odsetek trafią na stronę Wn i w ten sposób rachunek ten zostanie zamknięty i nie wykaże żadnej pozostałości, co będzie zgodne z r-kiem strat i zysków i zasadą, że rachunek odsetek jest r-kiem wynikowym, a jako taki znajduje swoje miejsce w odpowiednim miejscu r-ku strat i zysków i nigdy w żadnym razie nie może być uwidoczniiony w bilansie zamknięcia. Wyjątek pod tym względem stanowią odsetki na rok następny. Zauważyć co do nich należy, iż przechodzą one bez zmiany przez zamknięcie r-ków i wykazane są w bilansie zamknięcia bez zmiany 2 saldami; przy otwarciu nowego okresu obrachunkowego odsetki na r. następny stają się same przez się odsetkami bieżącymi i dlatego też odrazu powinny być wypisane na tym rachunku. Koszty administracyjne zbyt często wykazywane przez poszczególne kasy w pozostałości Bilansu Zamknięcia, podobnie jak r-k odsetek, są r-kiem wynikowym i zamykają się r-kiem strat i zysków.

Większość kas przy sporządzaniu powyższego sprawozdania rocznego dokonywało prawidłowego obliczenia r-ku strat i zysków, otrzymywało nadwyżkę, przy wyprowadzeniu zaś sum w rubryce pozostałości popełniało szereg opisanych powyżej omyłek, co wynikało z absolutnego niezrozumienia sposobu wypełnienia działy VII w sprawozdaniu rocznym (wzór nr. 19). Kasy te utożsamiały rubrykę „pozostałość” Bilansu Zamknięcia w zestawieniu rocznym z rubryką „pozostałość” zestawień miesięcznych. Istota powyższego błędu polegała na tem, że o ile pozostałość w zestawieniach miesięcznych jest

rezultatem operacji za dany okres miesięczny, jest odzwierciedleniem zmian zaszych w długach i majątku kasy wskutek obrotów na poszczególnych rachunkach — o tyle rubryka „pozostałość” w Bilansie Zamknięcia jest zestawieniem zobowiązań (pasywa — stan bierny) i majątku (aktywa — stan czynny) kasy w wyniku uwzględniającym dochody i wydatki kasy w ciągu danego okresu rachunkowego. Zbytecznym byłoby tutaj powtarzać te wszystkie najróżnorodniejsze błędy i niedokładności, które powstały w bilansach wielu kas, tylko skrupulatne i zgodne z powyżej opisaną zasadą sporządzenia Bilansu Zamknięcia w zestawieniu rocznym zapobiegnie na przy-

szłość najrozmaitszym wadliwościom zauważonym w poszczególnych gminnych kasach pożyczkowo - oszczędnościowych.

Ograniczając się tutaj narazie do tych wyjaśnień — podkreślimy to znaczenie, jakie posiada dokładne wypełnienie wszystkich działów w sprawozdaniu rocznym (wzór nr. 19) oraz przesłanie go we wskazanym zgóry terminie do instytucji udzielającej kredytu z uwagi na konieczność ścisłej ewidencji i możliwość zobrazowania w ujęciu statystycznym całej działalności gminnych kas na terenie Państwa Polskiego.

S. O.

<p style="margin: 0;">Dawniej</p> <p style="margin: 0;">Inżynierowie A. Ponikowski i E. Ostrowski</p> <p style="margin: 0;">Obecnie</p> <p style="margin: 0;">STOŁECZNE TOWARZYSTWO BUDOWLANE I MELJORACYJNE Sp. Akc.</p> <p style="margin: 0;">Warszawa, Krakowskie-Przedmieście 7. Tel. 115-02 i 67-06.</p>			
DRENOWANIE.	STAWY RYBNE.	OSUSZANIE.	SŁY WODNE.
KREDYT MELJORACYJNY.			
DROGI.			

Komunalna kasa oszczędności m. Włocławka

Komunalna Kasa Oszczędności m. Włocławka uruchomiona została w dniu 11 czerwca 1928 r.

W przeciągu zaledwie 8 miesięcy swego istnienia Kasa zdobyła 2225 wkładców, którzy złożyli swe oszczędności na książeczki oszczędnościowe w łącznej kwocie zł. 212,467.—

Nieobjęte cyframi powyższemi salda kredytowe na 127 rachunkach bieżących i czekowych wykazują również stały przyrost i wynoszą po 8-miu miesiącach istnienia Kasy znaczną już sumę zł. 71,372.—

Cyfry te świadczą wymownie o zainteresowaniu się miejscowej ludności tą pożyteczną placówką, jak również o budzącym się zmyśle oszczędności wśród najszerzych warstw społeczeństwa.

Oceniając skuteczność systematycznej propagandy, władze Kasy od chwili jej uruchomienia rozwijają intensywną działalność w kierunku planowego krzewienia oszczędności — przedewszystkiem na terenie szkół i fabryk.

Codziennie umieszczanie w miejscowej prasie ogłoszeń Kasy, haseł i sentencji oszczędnościowych, sprawozdań z działalności Kasy oraz artykułów propagandowych, rozlepianie w miejscach publicznych plakatów, rozdawanie broszur i odezw, a wreszcie rozdawanie bezpłatnie wśród młodzieży szkolnej książeczek wkładowych z drobnymi kwotami zawiązkowymi i nagradzanie najlepszych wypracowań szkolnych na temat oszczędności — opłaciło się sownie.

Dotychczas już zorganizowała Kasa na terenie Włocławka kasy oszczędnościowe w 9 szkołach powszechnych, 1 szkole dokształcającej, 2 gimnazjach, 1 szkole handlowej, 1 seminarjum nauczycielskiem, a więc w 14 uczelniach, które na wspomnianą powyżej liczbę wkładców dostarczyły Kasie 1047, nie licząc w to właścicieli tysiąca z górą kartoników oszczędnościowych, którzy nie zdążyli jeszcze uciuć 1 złotego i nie otrzymali książeczek wkładowych.

Ponadto udało się Kasie zorganizować akcję systematycznego oszczędzania wśród robotników, którzy wyrazili swą zgodę na stałe potrącanie im z tygodniowych zarobków pewnych kwot, które następnie administracja wpłaca do Kasy na książeczki oszczędnościowe poszczególnych wkładców.

Takie Kasy robotnicze istnieją już w Państwowej Wytwórni Wódek, Kujawskiej Elektrowni Okręgowej, Fabryce Maszyn Rolniczych „Wisła”, Cegielni Miejskiej, Rzeźni Miejskiej, Taborze Miejskim, Zakładach „Łącznik”, Zakładach Graficznych B-ci Piotrowskich i innych drobniejszych warsztatach pracy.

Kapitał zakładowy Kasy, wynoszący narazie zł. 25,000.— podwyższony zostanie w najbliższych dniach do sumy zł. 100,000.—

Poza wykazanemi powyżej wkładami na książeczki oszczędnościowe, saldami kredytowymi na rachunkach bieżących i czekowych, a wreszcie kapitałem zakładowym, pasywa Kasy wykazują sumę zł. 170,000.— kredytów udzielonych Kasie przez państwowe i komunalne instytucje finansowe oraz przez gminę m. Włocławka w postaci bądź to lokat na specjalne cele, jak kredyt dla rzemiosła i fundusz na budowę i remont tanich mieszkań, bądź też kredytu redyskontowego, tak, że bilans Kasy zamyka się obecnie sumą około zł. 450,000.—

Dzięki tym szczupłym jeszcze coppersom fundusze uprzystępnia Kasa ludności tani i wygodny kredyt, udzielając krótkoterminowych pożyczek wekslowych na czas od jednego do sześciu miesięcy na potrzeby drobnego handlu, przemysłu i rolnictwa, na remont i budowę tanich mieszkań oraz dyskontując weksle kupieckie. Ponadto z drobnych pożyczek w Kasie korzystają również sfery pracujące, unikając w ten sposób wyzysku lichwiarzy i niesumiennych kupców.

W ciągu 8-mu miesięcy swego istnienia Kasa przynosiła następujące kredyty:

ilość udział. poz. względ. kred. dyskont.	Grupa dłużników	Suma udzielonych pożyczek względnie zdykontow. weksli	Ogółem
A. Pożyczki wekslowe.			
76	Drob. przem. i rzem.	66.600	259.140
31	Kupcy	25.750	
58	Budowa i remont	73.400	
3	Spółdzielnie	19.000	
111	Sfer. Prac. wolne zaw.	61.190	
5	Instyt. Społeczne	13.700	
B. Kredyt dyskontowy.			
89	Drob. przem. i rzem.	385.800	686.902
39	Kupcy	154.200	
3	Spółdzielnie	19.000	
13	Sfer. prac. wolne zaw.	43.280	
9	Instyt. komunalne	84.622	
			946.042

Rozwój Kasy charakteryzują najlepiej sumy obrotowe oraz liczba otwartych kont oszczędnościowych i rachunków czekowych w poszczególnych miesiącach jej istnienia:

Mie si ąc	Liczba książ. oszczędnościowych	Liczba r-ków czekowych	Stan obrotu
Czerwiec 1928 r.	127	7	210.983
Lipiec „	81	25	431.932
Sierpień „	135	24	2.079.146
Wrzesień „	195	17	1.593.810
Październik „	284	17	880.086
Listopad „	625	8	827.119
Grudzień „	356	11	989.521
Styczeń 1929 r.	294	14	1.284.785
12 dni lutego	128	4	565.270
Ogółem	2225	127	8.862.652

Szybki rozwój Kasy pozwala przypuszczać, że instytucja ta w niedalekiej przyszłości skoncentruje u siebie interesy finansowe drobnego i średniego przemysłu i handlu całego miasta i będzie poważnym zbiornikiem drobnych oszczędności mieszkańców Włocławka, które stanowią podstawowy czynnik odbudowy kapitału narodowego.

Ponadto załatwia Kasa wszelkie operacje bankowe, a w szczególności inkasuje weksle i inne dokumenty pieniężne, prowadzi r-ki bieżące, czekowe i przekazowe, dykontuje weksle i obce książeczki oszczędnościowe itp.

Wiadomości gospodarcze

UDZIAŁ SPÓŁDZIELCZOŚCI W EKSPORCIE POLSKIM.

Rolnictwo, i to właśnie rolnictwo drobne, które organizuje się w spółdzielniach, zaczyna odgrywać coraz poważniejszą rolę w naszym bilansie handlowym. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, wytwory rolnicze i wyroby przemysłu rolnego w roku gospodarczym 1927/8 dały w bilansie handlowym saldo dodatnie 255 milionów złotych, podczas, gdy wszystkie inne artykuły dały saldo ujemne w wysokości 1052 milionów złotych.

Rozwój spółdzielni w Polsce wykazuje w ostatnich latach duży postęp. Oczywiście, eksportem nie zajmują się spółdzielnie, tylko ich centrale. Według urzędowych danych centrale spółdzielcze w 1927 roku wywoziły różnych produktów za 18,710 tys. złotych. Wywóz ten wedle poszczególnych rodzajów produktów przedstawiał się:

	Tysiące złotych	% ogólnego eksportu
Masło	10,347.—	26,1
Jaja	2,386.—	1,4
Mebel gięte	1,677.—	14,7
Nasiona strączkowe	1,663.—	2,0
Zboże	1,458.—	3,6
Ziemniaki	933.—	7,2
Przetwory ziemniacz.	131.—	1,2
Różne	115.—	,

Liczyby te obejmują eksport centrali spółdzielczych: Związku Spółdzielni Spożywców, Centrali Spółdzielczych Stow. Rolniczo-Handlowych i Związku Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich w Warszawie, Małopolskiego Związku Mleczarskiego i Związku Spółdzielni Jajczarskich „Jajo” w Krakowie, „Narodnej Torgowli i Masłosyjuza” we Lwowie oraz Centrali Rolników i Związku Spółdzielni Zarebkowych i Gospodarczych w Poznaniu, razem 9 central w czterech miastach Rzeczypospolitej.

W powyższej tabeli uderza jeden fakt ciekawy: wbrew teoretycznym założeniom, w wykazie central spółdzielni wytwórców-rolników figuruje także i Centrala Spółdzielni Spożywców — Związek Spółdzielni Spożywców Rzeczypospolitej Polskiej i to figuruje z 17% ogólnego eksportu spółdzielczego. Na sumę bowiem ogólną 18,710 tys. złotych Związek ten wywoził w 1927 r. towarów za 3195 tys. zł. Jeszcze dobitniej znaczenie eksportu tej centrali wystąpi, jeżeli uwzględnimy tylko te działy, w których ona pracuje, t. j. meble gięte (100%) i jaja (62,7 %).

KURSY WALUT.

(notowane na giełdzie warszawskiej w dn. 22. III. 1929).

1 dol. St. Zjedn.	= 8,88 — 8,92 zł.
100 frank. szwajc.	= 172 — 171,13 zł.
1 funt szterl.	= 43,39 — 43,18 zł.
100 frank. franc.	= 34,93 — 34,75 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg. franco stacja załadowania).

W dn. 22. III. 1929 r.: Warszawa:

Zyto 35,75 — 36 zł.

Pszenica 50 — 50,25 zł.

Jęczmień 36,5 — 35 zł.

Owies 37 — 38 zł.

NABIAŁ.

W dn. 13. III. 1929 r.: Warszawa:

Mleko niezbiierane: Cena za 1 litr mleka w hurcie 0,42 zł.

Masło: za 1 kg. w detalu: wyborowe luksusowe 7,00 zł. mleczarskie deserowe II gat. 6,2 zł.; mleczarskie solone 6,4 zł. osetkowe 5,8 zł.

Ceny masła w hurcie rozumieją się o 15% mniej cen detalicznych.

Jaja świeże za skrzynię (24 kopy) 00 zł.

Jaja świeże za sztukę 0,26 zł.

Poradnik samorządowy

1. *Pytanie:* Jeden z sekret. Wydz. Pow. z województwa wschodniego zapytuje:

1) Na czyją korzyść mają być pobierane opłaty kancelaryjne od odwołań od decyzji zarządów gmin miejskich i wiejskich, wnoszonych do Wydziału: a) za pośrednictwem tych zarządów, b) bezpośrednio do Wydziału, t. j. na rzecz Wydziału — czy tej gminy, od decyzji zarządu której wniesiono odwołanie;

2) Czy odwołanie, wniesione nie za pośrednictwem władzy, której decyzję zaskarżono, a bezpośrednio do Wydziału, podlega rozpatrzeniu przez Wydział Powiatowy;

3) Czy od decyzji zarządu organu samorządowego w sprawie odmowy udzielenia ulgi podatkowej przysługuje prawo wniesienia odwołania do władzy wyższej na ogólnych zasadach i czy druga instancja może ingerować w tego rodzaju wypadkach na skutek wniesionego odwołania, lub z własnej inicjatywy w poszczególnych wypadkach (indywidualnych), pomijając wypadki klęsk żywiołowych (powódź, zbiorowy pożar, gradobicie i t. p.);

4) Do kogo należy obowiązek wszczęcia postępowania w wypadku, gdy należą się koszty leczenia osobnika, którego pracodawca „zapomniał” lub nie zechciał ubezpieczyć w Kasie Chorych, t. j. czy Kasa Chorych ściągą te koszty — czy bezpośrednio szpital;

5) Jakie praktyczne zastosowanie ma ustęp art. 34 rozpoczynający się od słów: „Odnośnie do osób . . . . . na tym urzędzie względnie instytucji”. (Dz. U. Nr. 38. poz. 382). Np., na kim ciąży obowiązek wskazania stanu osobowego, materialnego i miejsca, gdzie nabył prawa do opieki szpitalnej osobnik dostarczony do szpitala przez policję (włóczęga, prostytutka i t. d.). A jeśli policja nie dopełnia tego obowiązku — to co pozostaje wówczas.

Odpowiedź: 1) Opłata administracyjna (kancelaryjna) należy się tej władzy, do której podanie powinno być wniesione w myśl obowiązujących przepisów ustawowych. Ponieważ odwołanie przeciwko orzeczeniu wymiarowemu (nakazowi płatniczemu) gminy ma być skierowane do wydziału powiatowego za pośrednictwem urzędu gminy, ma więc być wniesione do urzędu gminy, przeto opłata należy się gminie.

2) Wydział powiatowy nie może załatwić odwoła-

nia w danej sprawie bez aktów sprawy i wyjaśnień władzy, której orzeczenie zaczepiono. Jeśli więc odwołanie przeciw orzeczeniu urzędu gminnego wniesiono bezpośrednio do wydziału powiatowego, wydział powinien je odesłać gminie dla dołączenia aktów i oświadczenia się (urząd gminy może zresztą sam odwołanie załatwić, jeśli pretensję rekurenta uzna za uzasadnioną); urząd gminy przed załatwieniem sprawy w swoim zakresie ściąganie opłatę administracyjną.

3) W sprawach udzielania ulg podatkowych, nieopartych na przepisach ustawowych (np. gdy płatnik prosi o zniżenie lub umorzenie podatku z powodu ubóstwa) decyzja władzy wymiarowej nie podlega zaskarżeniu do władzy nadzorczej; ingerencja władzy nadzorczej w tych sprawach byłaby niedopuszczalnym naruszeniem prawa stanowienia organów gminnych, sprzecznym z pojęciem samorządu.

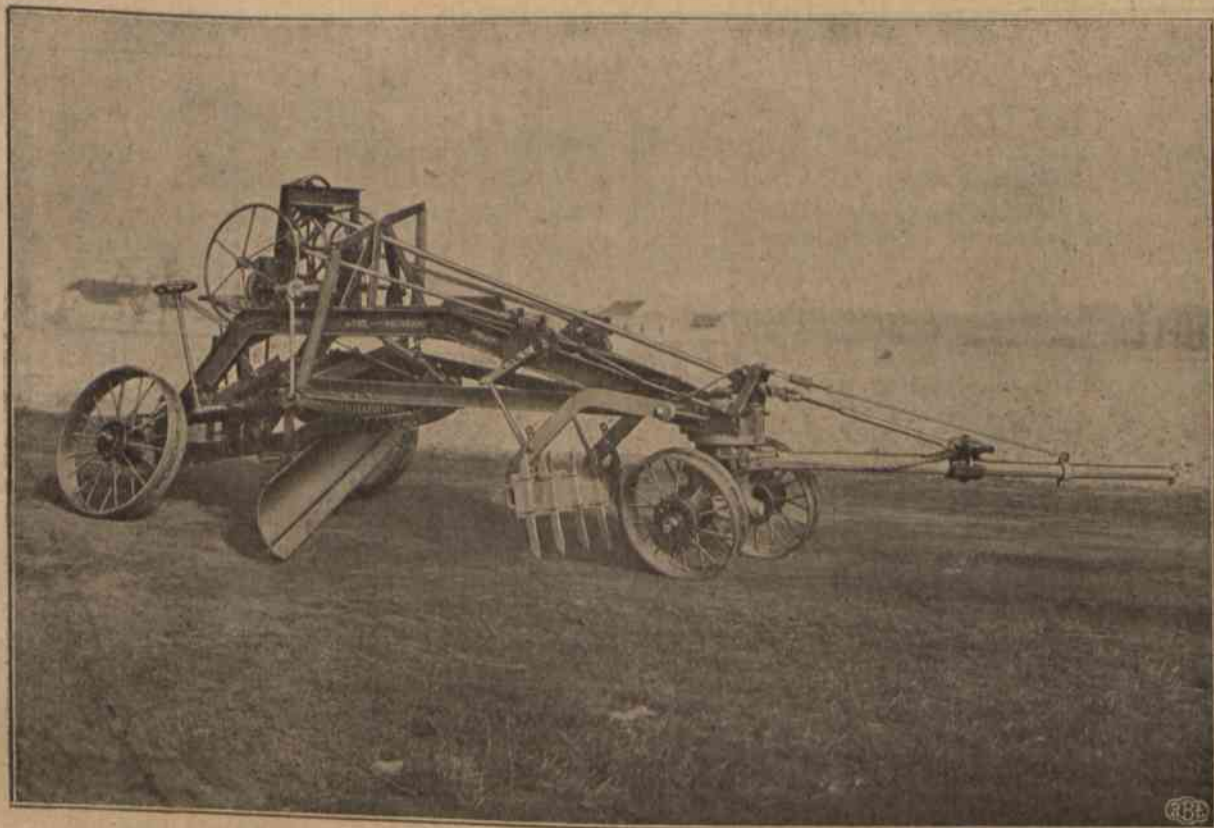
4) Kasa Chorych w powyższym wypadku nie jest interesowaną i nie miałaby podstawy do wystąpienia, bo chory, jakkolwiek powinien być ubezpieczony w Kasie Chorych, ubezpieczony faktycznie nie został i nie jest członkiem Kasy.

5) Z przytoczonego w pytaniu brzmienia art. 34 wynika, że — jeśli policja dostawia chorego do szpitala — to ona powinna zadośćuczynić wymogom art. 34. Jeśli obowiązku swego nie dopełni, a szpital przyjmie chorego bez odnośnych dokumentów, to nie pozostanie zarządowi szpitala nic innego, jak zbierać potrzebne mu dane po przyjęciu chorego.

2. *Pytanie:* Urząd gminy Drohiczyńskiej zapytuje, czy członkom Rady Gminnej, biorącym udział w posiedzeniach rady gminnej, mogą być przyznawane i wypłacane diety za dni posiedzeń rady gminnej i, czy dla tego celu może być preliminowana w budżecie odpowiednia kwota pieniężna.

Odpowiedź: Wobec wyraźnego brzmienia art. 19 rozp. Kom. Gen. Z. W. z dn. 26. IX 1919 r. o samorządzie gm. (Dz. Urz. Z. C. Z. W. Nr. 21. poz. 215), wedle którego „radni pełnią swe czynności honorowo”, należy stanąć na stanowisku, że przyznawanie im diet za udział w posiedzeniach rady gminnej jest ustawowo niedopuszczalne.

H. i P.

MASZYNY DO BUDOWY DRÓG

NA DOGODNYCH WARUNKACH KREDYTOWYCH

DOSTARCZA:

ZRZESZENIE SAMORZĄDÓW POWIATOWYCH,

WARSZAWA, UL. DOBRA № 28.

Bilans Państwowego

STAN CZYNNY

na dzień 1-szy

		Zł.	gr.
1.	Kasa i sumy do dyspozycji:		
	a) gotowizna w kasie	2.146.242,87	
	b) pozostałości: 1) w Banku Polskim	4.101.882,03	
	2) w Pocztovej Kasie Oszczędności	5.168.717,88	
		11 416.842	78
2.	Waluty zagraniczne	143.782	94
3.	Papiery wartościowe własne:		
	a) pożyczki państwowe	1.457.485,10	
	b) papiery procentowe pupilarne	245.497,42	
	c) listy zastawne i obligacje meljoracyjne P. B. R.	42.746.055,04	
		44.449.037	56
4.	Akcje i udziały	1.188.770	17
5.	Papiery procentowe funduszu rezerwowego listów zastawnych i obligacyj meljoracyjnych	4.702.750	07
6.	Banki „Nostro”: a) krajowe	16.356.905,66	
	b) zagraniczne	3.884.917,34	
		20 241.823	—
7.	Weksle zdyskontowane: a) w portfelu	40.357.900,15	
	b) w inkasie	896.972,74	
	c) w redyskoncie	4.665.737,67	
		45.920.610	56*)
8.	Weksle protestowane	122.525	—
9.	Pożyczki zabezpieczone weksłami i innymi dokumentami:		
	a) zabezpieczone weksłami	58.516.847,48	
	b) „ „ skryptami dłużnymi	20.235.556,37	
	c) „ „ gwarancjami instytucyj komunalnych	10 609.109,09	
	d) „ „ otwartego kredytu (on call)	21.471.144,42	
		110.832.657	36
10.	Odbiorcy nawozów sztucznych	33.859.856	86
11.	Dostawcy nawozów sztucznych (zadatki)	3.203.110	96
12.	Dłużnicy za nabyte grunty	2.537.222	83
13.	Różni dłużnicy	33.140.760	74
14.	Nawozy sztuczne	184.156	—
15.	Należności w dochodzeniu sądowym	2.585.538	97
16.	Wątpliwi dłużnicy	428.539	53
17.	Pożyczki w listach zastawnych i obligacjach:		
	a) w 8 ⁰ / ₀ listach zastawnych	89.978.360,—	
	b) w 7 ⁰ / ₀ „ „ „	44.282.500,—	
	c) w 7 ⁰ / ₀ obligacjach meljoracyjnych	20.354.500,—	
		154.615.360	—
18.	Należności wstępne z pożyczek emisyjnych	392.836	27
19.	Raty pożyczek emisyjnych: a) bieżące w listach zastawnych	1.749.345,67	
	b) zaległe	498.772,97	
		2.248.118	64
20.	Kupony od wylosowanych listów	72	24
21.	Rezerwa zbożowa	33.278.326	26
22.	Majątki własne w parcelacji	9.870.269	93
23.	Nieruchomości	971.639,35	
	Nieruchomości w budowie	2.039.880,27	
	w tem z ogólnego funduszu rezerwowego 2.131.750,78.	3.011.519	62
24.	Ruchomości	2.208.788	35
25.	Sumy przechodnie	1.692.271	37
26.	Koszty handlowe roku przyszłego	862.754	61
Suma bilansowa		523.138.302	62
1.	Fundusze administrowane:		
	a) dłużnicy	167.047.591,10	
	b) komisanci	5.660.818,62	
	c) raty pożyczek	504.785,47	
	d) umorzone pożyczki	415.911,56	
	e) sumy niewydysponowane	27.460.579,88	
		201.089.686	63
2.	Inkaso	996.762	76
3.	Dłużnicy z tytułu udzielonych gwarancyj	211.847	93
4.	Depozyty obce	13.085.523	71
O g ó ł e m		738.522.123	65

*) w tem weksli odbiorców nawozów sztucznych na sumę zł. 660.943,76.

Naczelný Buchalter

(-) E. Wieniawa-Chmielewski

Vice-Dyrektor

Banku Rolnego

stycznia 1929 r.

STAN BIERNY

		Zł.	gr.
1	Kapitały własne:		
	a) kapitał zakładowy	130.000.000,—	
	b) ogólny fundusz rezerwowy	4.960.000,—	
	c) fundusz rezerwowy listów zastawnych i obligacyj meljoracyjnych	4.442.826,19	
	d) fundusz specjalny rezerwowy na pokrycie wtpl. należ.	445.659,47	
	e) inne rezerwy specjalne (fundusze specjaln. przeznacz.)	350.000,—	
		<u>140.198.485</u>	66
2.	Fundusze zasiłkowe na cele naukowe i społeczne	339.414	23
3.	Amortyzacja: a) nieruchomości	119.158,94	
	b) ruchomości	442.625,43	
		<u>561.784</u>	37
4.	Lokaty terminowe skarbowe:		
	a) na kredyty sanacyjne dla spółdzielczości	10.000.000,—	
	b) na rezerwę zbożową	40.000.000,—	
		<u>50.000.000</u>	—
5.	Wkłady: a) terminowe	22.790.791,53	
	b) na książeczki wkładowe	5.195.730,92	
		<u>27.986.522</u>	45
6.	Rachunki czekowe	22.003.195	86
7.	Redyskonto	4.665.737	67
8.	Banki „Nostro”: a) krajowe	1.902,—	
	b) zagraniczne	10.825.000,—	
		<u>10.826.902</u>	—
9.	Emisja listów zastawnych i obligacyj:		
	a) 8 ^o / _o listów zastawnych	89.978.360,—	
	b) 7 ^o / _o „	44.282.500,—	
	c) 7 ^o / _o obligacyj meljoracyjnych	20.354.500,—	
		<u>154.615.360</u>	—
10.	Wylosowane 8% listy zastawne	684.388	—
11.	Fundusz umorzenia listów zastawnych	1.415	25
12.	Kupony płatne w obiegu: a) od listów zastawnych	5.531.710,70	
	b) od obligacyj meljoracyjnych	712.407,50	
		<u>6.244.118</u>	20
13.	Raty przedterminowe pożyczek w listach zastawnych	70.334	66
14.	Wierzyciele z tytułu nabytych majątków	1.036.664	18
15.	Zadatki i wpłaty na nabyte grunty	545.110	64
16.	Dostawcy nawozów sztucznych	1.054.822	51
17.	Różni wierzyciele	32.595.010	15
18.	Sumy przechodnie	4.442.086	78
19.	Przejsciowe pozostałości kredytowe różnych rachunków	4.426.155	69
20.	Fundusz Obrotowy Reformy Rolnej	4.126.019	58
21.	Wpływy z tytułu pożyczek b. Banków Ziemskich Państw Zaborczych	11.655.999	79
22.	Zobowiązania za przyjęte wierzycielności b. Banków Ziemskich Państw Zaborczych	1.183.248	87
23.	Procenty i prowizje na rok następny	1.765.109	52
24.	Sumy do dyspozycji Skarbu z fund. administrowanych:		
	a) pozostałość dotacyj skarbowych	27.460.579,88	
	b) spłaty pożyczek	1.854.194,40	
	c) raty przedterminowe pożyczek	3.721,45	
	d) procenty od pożyczek	615.467,57	
		<u>29.933.963</u>	30
25.	Czysty zysk za rok 1928	12.176.453	26
		<u>523.138.302</u>	62
	Suma bilansowa		
		<u>523.138.302</u>	62
1.	Fundusze administrowane (stan dotacyj skarb.):		
	a) Ministerstwa Reform Rolnych	121.930.465,95	
	b) Ministerstwa Rolnictwa	26.994.034,05	
	c) Ministerstwa Robót Publicznych	51.998.612,22	
	d) Ministerstwa Skarbu	166.574,41	
		<u>201.089.686</u>	63
2.	Różni za inkaso	996.762	76
3.	Wierzyciele z tytułu udzielonych gwarancyj	211.847	93
4.	Różni za depozyty	13.085.523	71
		<u>738.522.123</u>	65
	O g ó ł e m		
		<u>738.522.123</u>	65

Naczelny Dyrektor

(—) W. Staniszewski

Dyrektorzy: (—) J. Borowski

(—) T. Narbutt

Magistrat m. Ostroga n/Horyniem

ogłasza

KONKURS

na posadę miejskiego lekarza weterynaryjnego.

Warunki:

Pobory w/g. VIII. st. sł. szczeb. „a“, plus 25% dodatku komunalnego.

Ubiegający się o posadę winni przedłożyć:

1. Dyplom lekarza Weterynarji.
  2. Dowód obywatelstwa polskiego.
  3. Świadectwa z poprzedniej służby.
  4. Zaświadczenie o stosunku do służby wojskowej.
  5. Curriculum vitae.
- Posada do objęcia od 1 kwietnia 1929 r.

Burmistrz:*J. Wojciechewski.***Wydział Powiatowy Sejmiku
w Lubomlu.**

ogłasza

KONKURS

na posadę rejonowego lekarza weterynarji z siedzibą w miast. Opalinie.

Warunki:

Pobory w/g VII st. sł. szcz. b—15% dod. kom., oraz 50 zł. miesięcznie za badanie mięsa.

Ubiegający się o posadę winni przedłożyć:

- 1) dyplom lekarza weterynarji,
- 2) świadectwa z poprzedniej służby,
- 3) dowód obywatelstwa polskiego,
- 4) metrykę urodzenia (wiek nieprzekroczony 40 lat.

Posada do objęcia od 1 kwietnia 1929 r.

Przewodniczący Wydziału**Starosta:** *Rudolf Świątkowski.***Sekretarz Sejmiku:** (Podpis nieczytelny)**Wydział Powiatowy Sejmiku
w Sokołowie—Podlaskim**

ogłasza

KONKURS

na kontraktową posadę technika budowlanego.

Do stanowiska są przywiązane pobory według IX względnie VIII stopnia służbowego pracowników państwowych.

Warunki:

- 1) Obywatelstwo Polskie
  - 2) Wykształcenie techniczne średnie oraz kilkuletnia praktyka.
  - 3) Nieprzekroczony wiek 45 lat.
- Oferty z odpisami świadectw szkolnych i dotychczasowej pracy wraz z krótkim życiorysem należy składać do Wydziału Powiatowego w Sokołowie-Podlaskim do dnia 15 kwietnia 1929 r.
- Posada do objęcia od 1 maja 1929 roku.
- Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego**Starosta:***(Chyliński)*

WAPNO budowlane marmur., rolne mielone, hydrauliczne. Cement portland. Szamoty Klepacki. Kręgi generatorowe. Płyty piekarskie. Cegła wszelka. Ruberoid i papa. Cegła ogniotrwała. Lepnik „Duroxyl“ izolac. asfaltowy do posadzki na zimno. Gips. Dachówka. Eternit. Maty i trzcina. Karbolineum. Środek przeciw wilgoci „Amalgot“ i „Volubit“. Posadzki wszelkie. Siatki druciane i jednolite. Wszelkie materiały budowlane z fabryk reprezent. lub ze składów własnych

ANTONI KRYSIŃSKI, Warszawa, Jerozol. 95. Tel. 5-97.**POLECA****Inż. JAN PĘDZICH, Warszawa, Zielna Nr. 30**

Tel. 108.70. — Konto P. K. O. 60.023.

Adres dla depezy: **MARPĘDZICH, WARSZAWA.****BUDOWNICZEGO MIEJSKIEGO**

z ukończoną szkołą budowlaną w wieku nie ponad 40 lat poszukuje się.

Uposażenie według VIII. grupy ustawy o uposażeniu urzędników państwowych oraz odwołalny 15% oowy dodatek komunalny.

Objęcie posady może nastąpić natychmiast, stabilizacja nastąpi po 3-miesięcznym okresie pracy próbnej.

Należy udokumentowane wnioski przesłać należy do dnia 1 kwietnia 1929 r.

Chojnice, dnia 13 marca 1929 r.

**Magistrat
miasta Chojnic.**

Wydział Powiatowy powiatu brodnickiego

o g ł a s z a

KONKURS

na stanowisko **technika meljoracyjnego**

Od kandydatów wymagane są:

- 1) Dowody wykształcenia zawodowego oraz kilkoletnia praktyka zawodowa.
- 2) Świadectwo obywatelstwa Państwa Polskiego.
- 3) Życiorys własnoręcznie napisany.
- 4) Wiek kandydata nie wyżej 45 lat.

Do posady są przywiązane pobory według grupy IX — VIII płac funkcjonariuszów państwowych zależnie od kwalifikacji plus 15% dodatku komunalnego.

Podanie z dokumentami w oryginałach lub uwierzytelnionych odpisach, należy składać do Wydziału Powiatowego w Brodnicy do dnia 30 czerwca 1929 r.

Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Starosta powiatowy:

(—) *Wimmer.*

**Wydział Powiatowy Sejmliku
Krasnostawskiego**

o g ł a s z a

KONKURS

na stanowisko architekta-inżyniera budowlanego, który mógłby jednocześnie prowadzić budowę dróg. Uposażenie w/g. VIII gr. uposażenia pracowników państwowych i 15% dodatek komunalny.

Za nadzór budowlany zapłata według umowy. Za wykonane kilometry po 350 zł. gratyfikacji od wykonanego kilometra.

Mieszkanie zapewnione w gmachu Sejmikowym.

Podania wraz z odpisami świadectw nadsyłać do Wydziału Powiatowego w Krasnostawie do dnia 1 kwietnia 1929 roku.

Podania nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego

Starosta: (—) *R. Koch.*

Rada Miejska m. Wyszogrodu

o g ł a s z a

KONKURS

na stanowisko burmistrza z uposażeniem według IX. grupy płac urzędników państwowych.

W a r u n k i:

1. obywatelstwo polskie.
2. dłuższa praktyka samorządowa.

Podania z dołączeniem: własnoręcznie napisanym życiorysem, odpisami świadectw dotychczasowej pracy, powołaniem się na referencje, składać należy najpóźniej do 20 kwietnia r. b. do Magistratu m. Wyszogrodu.

Stanowisko do objęcia natychmiast, po załatwieniu formalności wyborczych.

Przewodniczący Rady.

(—) *m. Złotnik.*

Wydział Powiatowy w Tłumaczu
Województwo Stanisławowskie,

rozpisuje ponownie

KONKURS

na obsadzenie posady sekretarza Wydziału powiatowego w Tłumaczu.

Do posady sekretarza przywiązane jest uposażenie VII grupy uposażenia urzędników państwowych z 15% dodatkiem komunalnym.

W y m o g i:

Ukończenie studjów prawniczych z 3 egzaminami państwowymi wedle dawnego typu studjów, lub dyplom magistra praw wedle nowego typu i conajmniej trzyletnia praktyka samorządowa lub administracyjna.

Posada nadana będzie prowizorycznie na jeden rok, po upływie którego może nastąpić stabilizacja.

Należy udokumentowane podania należy wnieść do Wydziału powiatowego w Tłumaczu w terminie do 1-go kwietnia 1929.

Posada do objęcia z dniem 1-go maja 1929 r. Kierownik Tymczasowego Zarządu powiatowego.

Starosta powiatowy:

Marjan Dyduzyński, m. p.

czas. 13458/11/12

CENTRALA HANDLOWA SPÓŁDZIELNI POLSKICH

w Warszawie, ul. Jasna № 8.

telefony 217-51 i 429-81, konto przekazowe w P. K. O. № 16455.

ROWERY

marki „CEHASPOL“ solidnej budowy, wytrzymałe na bezdroża,
męskie szosowe po . . . . Zł. 320.—
damskie „ . . . . Zł. 330.—

dla p. Urzędników i Pracowników Instytucji Komunalnych i Samorządowych ze spłatami na raty miesięcznie po Zł. 25.—
za poręczeniem Instytucji Komunalnej, względnie Władz Przełożonych po wpłaceniu zadatku po Zł. 100.— na rower.

WARSZAWSKA BUDOWY PAROWOZÓW SPÓŁKA AKCYJNA

Warszawa, ul. Kolejowa № 57

Adres telegraficzny: LOKOMOT — WARSZAWA

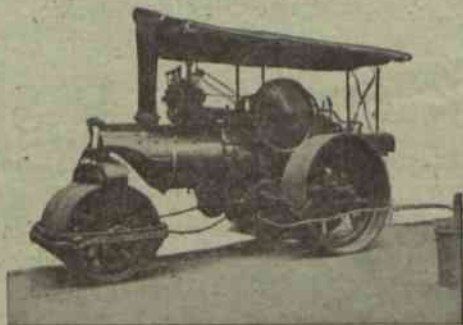
Telefony: 131-61, 268-60, 131-34, 77-77

Fabryka produkuje:

1. Parowozy normalne i wąskotorowe różnych typów i mocy. 2. Lokomotywy motorowe normalne i wąskotorowe. 3. Silniki spalinowe Diesela systemu Prof. Dr. L. Ebermana, stojące, szybkoobrotowe od 50—4000 KM mocy ze sprężarkami i bez sprężarek. 4. Walce drogowe parowe syst. „Skoda“ z kotłem poziomym od 10 — 12 tonn i syst. Prof. Dr. L. Ebermana o kotle pionowym od 15 — 19 tonn wagi. 5. Walce motorowe. 6. Lokomobile rolnicze i przemysłowe od 13 KM mocy. 7. Całkowite urządzenia elektrowni z napędem generatorów silnikami Diesela syst. Prof. Dr. L. Ebermana. 8. Kotły parowe różnych typów, przewody parowe oraz całkowite urządzenia kotłowni. 9. Wyroby kute do 2 tonn wagi. 10. Wyroby tłoczone masowa produkcja z blach żelaznych i stalowych do 30 mm. grubości.

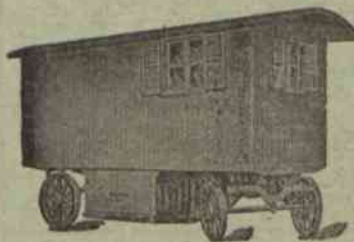
WSZELKIE CZĘŚCI ZAPASOWE DO WYRABIANYCH PRODUKTÓW
NAPRAWA PAROWOZÓW, KOTŁÓW i t. p. ORAZ NAPRAWA WSZELKICH URZĄDZEŃ MECHANICZNYCH

Kosztorysy i porady techniczne bezpłatnie.

BUDUJMY POLSKĄ WIEŚ OGNIOTRWALE.

UDOSKONALONE MASZYNY DO WYROBU

Dachówki cementowej,
Pustaków betonowych,
Cembrowin studziennych,
Słupów, Rur, Płyt
chodnikowych
z piasku i cementu

Betoniarki,
Wozy mieszkalne,
Beczkowozy do
polewania szosy

POLECA

FABRYKA MASZYN

RZEWUSKI i S-ka Sp. Akc.

WARSZAWA, ULICA ORDYNACKA № 7.

KRAJOWE TOWARZYSTWO MELJORACYJNE Sp. Akc.

ZARZĄD i CENTRALNE
BIURO TECHNICZNE:

Warszawa, ul. Kopernika 30. Tel. centr. 58-04, 158-39, 158-01; dyr. 58-07, 506-36.

Skrót telegr. Warszawa — Meljoracje.

Oddziały: Toruń, Kalisz, Włocławek, Łęczyca, Radom, Częstochowa, Wilno, Piotrków, Płock, Brześć n/B.

Instytucja o charakterze społecznym, powstała w 1905 r., współpracująca nad szerzeniem meljoracji z instytucjami państwowymi, samorządowymi i organizacjami rolniczymi — ukwalifikowana przez Ministerstwo Rolnictwa.

Ekspertyzy, projekty generalne dla wydziałów powiatowych i spółek wodnych, projekty szczegółowe oraz nadzór techniczny i kontrola nad wykonaniem wszelkich przedsięwzięć meljoracyjnych.

Meljoracje rolne (osuszanie, nawadnianie, zraszanie), meljoracje podstawowe (regulacja rzek, kanały), budowa stawów, zakłady wodne, technika sanitarna, budowa dróg, budowle wiejskie oraz pomiary dla celów parcelacji, scalania i t. p.

Kredyty długoterminowe i krótkoterminowe na sporządzanie projektów i wykonanie robót — w szerokich rozmiarach.